

ԱՋԴԱԳՐԻ ԼՐԱՑՈՒՄ

TELCELL

«ԹԵԼ-ՍԵԼ»

բաց բաժնետիրական ընկերություն

թողարկողի անվանումը և կազմակերպչաիրավական ձևը

ՀՀ, ք. Երևան, 0033, Հակոբ Հակոբյան 3, հիմնական մասնաշենք 1-ին սեկցիա, 3-րդ հարկ

Հեռ՝ +374 60 272222

Էլ.-փոստ՝ info@telcell.am

Կայք՝ www.telcell.am

«Արմբրոկ»

բաց բաժնետիրական ընկերություն

գլխավոր տեղաբաշխողի անվանումը և կազմակերպչաիրավական ձևը

ՀՀ, ք. Երևան, 0010, Հանրապետության 39

Հեռ՝ +374 11 590000

Էլ.-փոստ՝ armbrok@armbrok.am

Կայք՝ <https://www.armbrok.am>

ՀՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ԿՈՂՄԻՑ ԱՋԴԱԳՐԻ ԳՐԱՆՑՈՒՄԸ ՉԻ ՀԱՎԱՍՏՈՒՄ ՆԵՐԴՐՄԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՆԵՐԿԱՅԱՑՎԱԾ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՃՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱՄ ԻՍԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Արժեթղթերի տեսակը՝	Սովորական բաժնետոմս
Արժեթղթերի ձևը՝	Ոչ փաստաթղթային
Արժեթղթերի քանակը՝	3,850,000 (երեք միլիոն ութ հարյուր հիսուն հազար) հատ
Արժեթղթերի տեղաբաշխման արժեքը՝	400 (չորս հարյուր) ՀՀ դրամ
Արժեթղթերի ընդհանուր տեղաբաշխման ծավալը՝	1,540,000,000 (մեկ միլիարդ հինգհարյուր քառասուն միլիոն) ՀՀ դրամ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹ.....	4
1.1. Տեղեկատվություն Թողարկողի և նրա գործունեության վերաբերյալ.....	4
1.2. Թողարկողին և բաժնետոմսերին առնչվող ռիսկերը.....	11
1.3. Թողարկողի տնտեսական գործունեության զարգացման և ֆինանսական վիճակի փոփոխության միտումները.....	18
1.4. Թողարկողի աուդիտն իրականացնող անձի և խորհրդատուների ինքնության մասին համառոտ տեղեկություններ.....	18
1.5. Թողարկողի կառավարումը և բաժնետերերը.....	19
1.6. Առաջարկվող բաժնետոմսերի հիմնական վիճակագրական տվյալները.....	20
1.7. Արժեթղթերի առաջարկի և դրանց առևտրին թույլտվության համակողմանի նկարագիրը.....	21
1.8. Ամփոփ ֆինանսական տվյալներ.....	23
2. ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ.....	28
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 5: Ֆինանսական հաշվետվություններ.....	30

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԱՆՁԻՆՔ

«Մենք՝ ստորագրող անձինք, հավաստիացնում ենք, որ գործադրել ենք բոլոր ողջամիտ ջանքերը, որպեսզի պարզենք Ազդագրում ներառված տեղեկությունների ճշգրիտ և լիարժեք լինելը: Ըստ այդմ, մենք հավաստիացնում ենք, որ մեր լավագույն տեղեկացվածության համաձայն Ազդագրում ներառված տեղեկությունները ճշգրիտ և լիարժեք են, չեն պարունակում բացթողումներ, որոնք կարող են խեղաթյուրել Ազդագրի բովանդակությունը»:

Ստորագրող անձինք՝

Անուն, ազգանուն	Պաշտոն	Ստորագրություն	Ամսաթիվ
Արտաշես Ավետիսյան	Տնօրենների Խորհրդի նախագահ		24.09.24
Ռամի Տրեյստեր	Տնօրենների Խորհրդի անդամ		24.09.24
Վաչե Գաբրիելյան	Տնօրենների Խորհրդի անդամ		24.09.24
Արտյոմ Ղազարյան	Գլխավոր տնօրեն		24.09.24
Թամարա Սարգսյան	Ֆինանսական տնօրեն		24.09.24
Արթուր Թորոսյան	Գլխավոր հաշվապահ		24.09.24
Արամ Կայֆաջյան	Գլխավոր տեղաբաշխող		24.09.24

Ստորագրությունները հավաստում եմ՝

Արտյոմ Ղազարյան	Գլխավոր տնօրեն		24.09.24
-----------------	----------------	--	----------

1. ԱՄՓՈՓԱԹԵՐԹ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ ՆԵՐԴՐՈՂԻՆ

Ամփոփաթերթը պետք է դիտարկվի՝ որպես Ազդագրի ներածական համառոտ նկարագրություն, և առաջարկվող արժեթղթերում ներդրում անելու վերաբերյալ ներդրողի որոշումը պետք է հիմնված լինի ամբողջական Ազդագրի վրա: Ամփոփաթերթի կազմման համար պատասխանատու անձն ամփոփաթերթում պարունակվող տեղեկատվության ոչ ամբողջական կամ ապակողմնորոշիչ լինելու համար (այդ թվում՝ թարգմանությանը վերաբերող մասով) կրում է քաղաքացիական պատասխանատվություն, եթե այն ոչ ամբողջական կամ ապակողմնորոշիչ է Ազդագրի մյուս մասերի հետ դիտարկելու դեպքում: Ներդրողը կարող է ձեռք բերել սույն Ազդագիրը և վերջինիս կից ներկայացվող փաստաթղթերը էլեկտրոնային տարբերակով <https://thogharkogh.cba.am/>, www.telcell.am, և www.armbrok.am կայքերից:

1.1. Տեղեկատվություն Թողարկողի և նրա գործունեության վերաբերյալ

1.1.1. Թողարկողի համառոտ տվյալները և կապի միջոցները

Թողարկողի անվանումը և կազմակերպատիրավական ձևն է՝

Լեզու	Լրիվ ֆիրմային անվանումը	Կրճատ անվանումը
հայերեն՝	«ԹԵԼ-ՍԵԼ» բաց բաժնետիրական ընկերություն	«ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ
ռուսերեն՝	«ТЕЛ-СЕЛЛ» Открытое Акционерное Общество	«ТЕЛ-СЕЛЛ» ОАО
անգլերեն՝	«TEL-CELL» Open Joint-Stock Company	«TEL-CELL» OJSC

Թողարկողի պետական գրանցումն ու գործունեության վայրն է՝

Թողարկողի հիմնադրման երկիր	Հայաստանի Հանրապետություն
Թողարկողի պետական գրանցման վայր	ՀՀ, ք. Երևան, 0033, Հակոբ Հակոբյան փողոց 3, հիմնական մասնաշենք 1-ին սեկցիա 3-րդ հարկ
Թողարկողի պետական գրանցման համար	264.130.1368627

«Թել-Սել» ՓԲԸ -ի պետական գրանցման ամսաթիվ	29.05.2007թ.
«Թել-Սել» ԲԲԸ -ի պետական գրանցման ամսաթիվ («Թել-Սել» ՓԲԸ -ի իրավահաջորդ)	06.02.2024թ.
Թողարկողի գործունեության վայր	ՀՀ, ք. Երևան, 0033, Հակոբ Հակոբյան փողոց 3, հիմնական մասնաշենք 1-ին սեկցիա 3-րդ հարկ
Կապի միջոցներ	Հեռ.՝ +374 60 272222, Էլ. փոստ info@telcell.am

Բաժնետոմսերին առնչվող հարցերի դեպքում ներդրողները կարող են դիմել «Թել-Սել» ԲԲԸ (այսուհետ՝ Թողարկողին կամ Ընկերություն) Արսեն Ավետիսյանին, նոր նախագծերի գնահատման և մշտադիտարկման բաժնի ղեկավարին՝ +374 60 272222 հեռախոսահամարով:

1.1.2. Թողարկողի համառոտ պատմությունը և ռազմավարությունը

1.1.2.1. Թողարկողի համառոտ պատմությունը

Թողարկողի պատմությունը մանրամասն ներկայացված է Ազդագրի 3.3.1. ենթակետում:

“Թել-Սել” բաց բաժնետիրական ընկերությունը ստեղծվել է “Թել-Սել” փակ բաժնետիրական ընկերության վերակազմավորման ձևով վերակազմակերպման արդյունքում և հանդիսանում է “Թել-Սել” փակ բաժնետիրական ընկերության իրավահաջորդը, որը հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետության իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրում՝ 2007թ. մայիսի 29-ին, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը համապատասխան:

- 2007թ. հուլիսի 24-ի ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի որոշմամբ՝ «Թել-Սել» ՓԲԸ-ին տրամադրվեց դրամական փոխանցումներ, վճարային գործիքների և վճարահաշվարկային փաստաթղթերի արոցեսինգ ու քլիրինգ իրականացնելու լիցենզիա: Տարեվերջին հնարավոր դարձավ Telcell համակարգով համալրել այլ էլեկտրոնային դրամապանակներ:
- 2008թ. Ընկերությունն իր հաճախորդներին ներկայացավ նոր ֆունկցիոնալ հնարավորություններով՝ ինտերնետային ծառայությունների վճարում, վարկերի մարում գործընկեր վարկային կազմակերպությունների հաճախորդների համար, Telcell արոցեսինգային կենտրոնին գործընկեր բանկերի հաշվիչ դրամարկային հանգույցների ինտեգրացիաներ, տերմինալների ինտերֆեյսի ամբողջովին թարմացում, օպերատորների խմբավորում: Նույն տարվա ընթացքում Telcell համակարգին միացավ առաջին առևտրային գործընկեր կազմակերպությունը, որի շնորհիվ բազմաազար հաճախորդներ կարողացան պատվերները վճարել Ընկերության միջոցով:

- Ծառայությունների շրջանակը զարգացնելու հետ մեկտեղ, Ընկերությունն էականորեն բարելավեց տեխնոլոգիական հագեցվածությունը: 2012թ. Ընկերությունը և «Մեգա Պանտերա» ՍՊԸ-ն մեկ միասնական ծրագրային հարթակ տեղափոխեցին իրենց վճարային տերմինալները՝ Telcell պրոցեսինգային բազայի վրա:
- 2016թ. Փետրվարի 22-ի ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի որոշմամբ Ընկերությանը տրամադրվեց էլեկտրոնային փող թողարկելու թույլտվություն: Արդեն հաջորդ տարի գործարկվեց MyTelcell հավելվածը (ներկայում՝ Telcell Wallet), որը հնարավորություն է տալիս Telcell համակարգով բոլոր գործառնությունները կատարել էլեկտրոնային դրամապանակով:
- Վերջին տարիներին ևս Ընկերությունը ընդլայնել է առաջարկվող ծառայությունների շրջանակը, մեծ կարևորություն տալով թվային լուծումներին, հարմարավետությանը և հասանելիությանը: 2019թ. մշակվել և ներդրվել է Telcell Business հավելվածը, որի օգնությամբ բիզնես գործունեությամբ զբաղվող անձինք կարող են վճարումներ ընդունել հաճախորդներից:
- 2021թ. գործարկվել է «Վարկային պորտալ» ծառայությունը, որը հնարավորություն է տալիս ՀՀ առևտրային բանկերին և վարկային կազմակերպություններին 24/7 ռեժիմով իրականացնել վարկավորում էլեկտրոնային դրամապանակի օգտատերերին անմիջապես Telcell Wallet հավելվածի ինտերֆեյսի միջոցով:
- 2022 թվականի վերջում Ընկերությունը շահել է Երևան քաղաքի հասարակական տրանսպորտում միասնական տոմսային համակարգի ներդրման մրցույթը՝ դառնալով այդ նախագծի կատարողը: Նախագծի շրջանակում ընկերությունը կատարեց ներդրում, տեղադրելով վալիդատորներ, ինտեգրելով ուղետոմսերի վճարման համակարգը և այլն:
- 2021 թվականից ընկերությունը սկսեց իրագործել ռեբրենդավորման ընթացքը, որի նպատակն էր կառուցել Էկոհամակարգ և թարմացնել ընկերության հեղինակային ոճը: Ընկերությունը իրականացրեց մեծ ռեբրենդավորման միջոցառում 2023 թվականի հունիսի վերջին, որտեղ հայտարարվեց ընկերության նոր տեսլականը և ներկայացվեցին առաջիկա տարվա ընթացքում սպասվող նախագծերը ու պրոյեկտները:
- Ռեբրենդավորումից հետո նույն տարվա ընթացքում ընկերությունը Հայէկոնոմբանկի հետ միասին թողարկեցին Visa թվային քարտերը, օգտատերերին հնարավորություն տալով ստեղծել հավելվածում բանկային քարտ առանց բանկ այցելելու ու համալրել այդ քարտերը Հայաստանի տարածքում տեղադրված Ընկերության 4500+ տերմինալներից 0% միջնորդավճարով: Ընկերության նպատակն է համագործակցել առավել շատ բանկերի հետ՝ առաջարկելով քարտերի բացում բանկերի հավելվածներից դուրս:
- 2023 թվականի սեպտեմբերին Գլոբալ Կրեդիտ ՈւՎԿ ՓԲԸ-ի հետ միասին թողարկվեց «Գնիր հիմա, վճարիր հետո» (BNPL) ծառայությունը, որը առավել հարմարավետ պայմաններ է ստեղծում օգտատերերի համար՝ թույլ տալով նրանց վճարել գնումներն անելուց որոշ ժամանակ անց: BNPL ծառայության հիմնական առավելությունն այն է, որ հնարավորություն է տալիս վճարումները մասնատել ավելի փոքր՝ կառավարելի

գումարների: Մեծ գնումներ կատարելիս այլևս պետք չէ մտածել գումարային սահմանափակման մասին:

1.1.2.2. Թողարկողի ռազմավարությունը

Ընկերության առաքելությունն է դիրքավորել էկոհամակարգը ու ստեղծել պրոդուկտները ու ծառայությունները, հիմնված ազգային արժեքների հիման վրա՝ ստեղծել այն, ինչի կարիքը ունի Հայաստանում յուրաքանչյուր մարդը:

Մեր տեսլականն է ստեղծել ագրեգատ ու ապահովել open-banking համակարգը, որը թույլ կտա մեր օգտատերերին տեսնել պրոդուկտների ամբողջ սպեկտրը (բոլոր բանկերի ծառայություններ և պրոդուկտները, միջոցառումները և այլ գործընկերների ծառայությունները) միասնական համակարգում՝ ընկերության պրոդուկտներում:

Ընկերության կայուն զարգացման, շահառուների կարիքներն ու սպասելիքները առավելագույնս բավարարելու, արտաքին մարտահրավերներին դիմակայելու և ներքին բացասական գործոնները և ռիսկերը նվազեցնելու նպատակով Ընկերությունը իր առջև դրել է հետևյալ հիմնական ռազմավարական խնդիրները.

- թվայնացնել և ավտոմատացնել վճարահաշվարկային ծառայությունների մատուցումը,
- ընդունել վճարումներ նոր տեխնոլոգիաների միջոցով,
- ընդլայնել վճարումների ընդունման տերմինալների ցանցը,
- զարգացնել Telcell Wallet և Telcell Business հավելվածները,
- ընդլայնել մասնաճյուղերի ցանցը,
- զարգացնել էլեկտրոնային և թվային կոմերցիան,
- ավելացնել գործընկեր ծառայություն մատուցող կազմակերպությունների քանակը, այդ թվում ներգրավելով միջազգային գործընկերների,
- մատուցել ծառայությունների ավելի լայն շրջանակ,
- զարգացնել և կատարելագործել կառավարման համակարգը ,
- Նախաձեռնել օրենսդրական ռեֆորմներ,
- Հետևողականորեն կիրառել կորպորատիվ սոցիալական պատասխանատվության քաղաքականություն ,
- Շարունակաբար իրականացնել բարեգործական ծրագրեր:

1.1.3. Թողարկողի կանոնադրական կապիտալը

Ընկերության կանոնադրական կապիտալն Ազգազրի գրանցման ներկայացման օրվա դրությամբ կազմել է 1,078,000,000 (մեկ միլիարդ յոթանասունույթ միլիոն) ՀՀ դրամ, որը բաժանված է 30,800,000 (երեսուն միլիոն ութ հարյուր հազար) հատ հասարակ (սովորական) տեղաբաշխված բաժնետոմսերի՝ յուրաքանչյուրը 35 (երեսունհինգ) ՀՀ դրամ անվանական արժեքով:

Ընկերության մեկ բաժնետիրոջը պատկանող Թողարկողի ձայնի իրավունք տվող բաժնետոմսերի առավելագույն քանակ չի սահմանվում:

Ընկերության նշանակալից բաժնետերերն են՝ «Լենդասի Թրեյդինգ Էլ Թի Դի» – 56,28%: Ընկերությունը հայտարարել է նոր 4,200,000 (չորս միլիոն երկու հարյուր հազար) հատ հասարակ (սովորական) բաժնետոմս, որից սույն Ազդագրի ներքո նախատեսվում է տեղաբաշխել 3,850,000 (երեք միլիոն ութ հարյուր հիսուն հազար) հատ բաժնետոմս: Միևնույն ժամանակ Ընկերությունը նախատեսում է ցուցակման թույլտվությունը ստանալուց հետո երեք ամիսների ընթացքում լրացուցիչ որոշմամբ հաստատել համապատասխան կարգը՝ 350,000 (երեք հարյուր հիսուն հազար) հատ բաժնետոմսը աշխատակիցներին առաջարկելու և/կամ բաժնետիրացման ծրագրի շրջանակներում վերջիններիս տրամադրելու վերաբերյալ: 4,200,000 (չորս միլիոն երկու հարյուր հազար) հատ հասարակ (սովորական) բաժնետոմսը ամբողջությամբ տեղաբաշխելուց՝ «Լենդասի Թրեյդինգ Էլ Թի Դի» – ի մասնաբաժինը կկազմի համապատասխանաբար 49.53%:

Թողարկողի բաժնետիրական կառուցվածքը ներկայացված է սույն Ազդագրի 3.5.1 ենթագլխում:

1.1.4. Թողարկողի կազմակերպական կառուցվածքը

Թողարկողի կազմակերպական կառուցվածքը ներկայացված է Հավելված 4-ում:

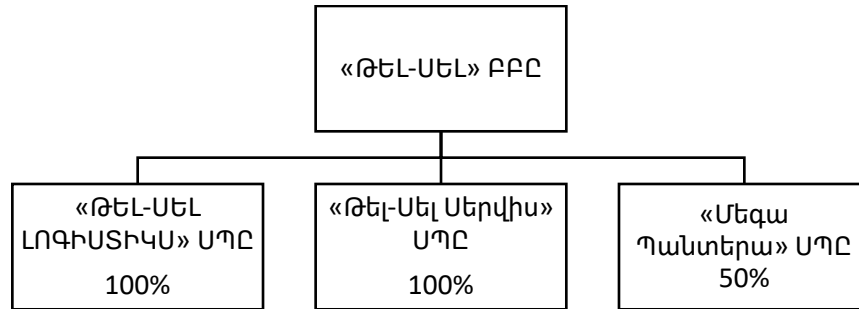
1.1.5. Թողարկողի խմբի կառուցվածքը

«ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ-ն խմբի մայր կազմակերպությունն է: Խումբը բաղկացած է «ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ և դրա դուստր կազմակերպություններից, որոնցից յուրաքանչյուրում Թողարկողի մասնակցությունը 100% է: Թողարկողի դուստր կազմակերպություններն են՝ «ԹԵԼ-ՍԵԼ Սերվիս» ՍՊԸ-ն և «ԹԵԼ-ՍԵԼ ԼՈԳԻՍՏԻԿԱ» ՍՊԸ-ն:

«ԹԵԼ-ՍԵԼ Սերվիս» ՍՊԸ հիմնական գործունեությունը գույքի համար տարածքի տրամադրումն է վճարային տերմինալների վրա և տերմինալների տեխնիկական սպասարկման ծառայությունների մատուցումը:

«ԹԵԼ-ՍԵԼ ԼՈԳԻՍՏԻԿԱ» ՍՊԸ-ի հիմնական գործունեությունը նախատեսվում է առաջիկայում բեռնափոխադրման ծառայությունների մատուցում:

«ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲԸ-ն նաև ունի 50% մասնակցություն «Մեգա Պանտերա» ՍՊԸ -ում, որի գործունեությունը դադարեցվել է 2016թ-ից:

1.1.6. Թողարկողի բիզնես նկարագիրը

«ԹԵԼ-ՍԵԼ» ԲԲ ընկերությունը հանդիսանում է Հայաստանի Հանրապետությունում վճարահաշվարկային և հարակից ծառայություններ մատուցող առաջատար ընկերություններից մեկը: Ընկերությունը ներկայումս մատուցում է ծառայությունների հետևյալ տեսակները՝

1. Վճարումների ընդունման ծառայություն՝ տերմինալների միջոցով վճարումների ընդունում՝ պետության, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվող անձանց օգտին վճարումների ընդունում, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց բանկային/քարտային հաշվեհամարների, էլեկտրոնային դրամապանակների հաշվառման հաշվեհամարների համալրումների իրականացում, վարկերի մարումներ:
2. Ընկերության մասնաճյուղերի միջոցով վճարահաշվարկային ծառայությունների մատուցում, այդ թվում նաև՝ դրամական (փողային) փոխանցումների իրականացում, վճարումների ընդունում, կանխիկ դրամական միջոցների տրամադրում, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց բանկային/քարտային հաշվեհամարների, էլեկտրոնային դրամապանակների հաշվառման հաշվեհամարների համալրումների իրականացում, վարկերի մարումներ:
3. Telcell Wallet բջջային հավելվածի միջոցով՝ էլեկտրոնային փողերի թողարկում և սպասարկում, պետության, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվող անձանց օգտին վճարումների ընդունում, իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց բանկային/քարտային հաշվեհամարների, էլեկտրոնային դրամապանակների հաշվառման հաշվեհամարների համալրումների իրականացում, վարկերի մարումներ, այդ թվում նաև՝
 - QR տեխնոլոգիայի վրա հիմնված Scan and Pay ապրանքանիշի ներքո էլեկտրոնային փողով տնտեսվարողների օգտին վճարումների ընդունում,
 - Բանկերի և վարկային կազմակերպությունների կողմից հաճախորդներին վարկային միջոցների տրամադրում հաճախորդի էլեկտրոնային դրամապանակի հաշվառման հաշվին:

Այսօր Telcell Wallet հավելվածն ունի ավելի քան 1,900,000 ներբեռնում: Telcell Wallet դրամապանակը հնարավորություն է տալիս օգտվել 450+ ծառայություններից մեկ հավելվածում: Ունենալով ծառայությունների տեսականու լայն սանդղակ, Telcell Wallet-ի օգտատերերը կատարում են ամենօրյա գործարքները մեկ հավելվածում՝ ստանալով թարմացումներ և այլ ծառայությունների ավելացումներ:

4. ՀՀ առևտրային բանկերին WEB/API հասանելիություն տրամադրելով՝ Ընկերության հետ համագործակցող կազմակերպությունների օգտին վճարումներ ընդունելու հնարավորության ստեղծում:
5. Պրոցեսինգի իրականացում:
6. Քլիրինգի իրականացում:

1.1.6.1. Հիմնական շուկաները և մրցակցային դիրքը

«Թեյ-Սել» ԲԲԸ ծառայությունների համար շուկա է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության տարածքը: Ընկերությունը հանդես է գալիս իր տերմինալների ցանցով, որը տարածվում է երկրի ողջ բնակելի տարածքով: ՀՀ ողջ բնակչությանը հասանելի են նաև վճարումների ընդունման ծառայություններ կատարելու հնարավորությունները և Telcell Wallet հավելվածը: Ընկերությունը չի մատուցում ծառայություններ արտերկրում:

Ընկերության էկոհամակարգի պրոդուկտների հետ օրական միջինում 220 հազար հայուհներ են իրականացվում, ինչը վկայում է Ընկերության՝ շուկայում առաջատար դիրքեր զբաղեցնելու մասին: Տերմինալների միջոցով վճարումներ ընդունելու գործունեության ոլորտում Թողարկողն առաջատար դիրքում է և հմտորեն օգտագործում է իր բազում տարիների ստեղծած համբավը և հավատարիմ հաճախորդների մեծ բազան իր առաջատար դիրքը տարեցտարի ամրապնդելու, այդ ոլորտում մեծ քայլերով զարգանալու և ընդլայնվելու համար: Telcell Wallet հավելվածով վճարումներ ընդունելու մասով ընկերությունը շուկայում երկու առաջատարներից մեկն է՝ և օգտատերերի քանակով և ամսական գործարքների քանակով: Նշված ցուցանիշներով Telcell Wallet հավելվածի մրցակիցն է Idram հավելվածը:

Ունենալով շուկայում մրցակցային կառավարչական արխետիպ (անգլ. Archetype of Ruler), Telcell ընկերության պրոդուկտները ներառյալ Telcell Terminal-ը ճանաչելի են ՀՀ բնակչության զգալի տոկոսի համար:

Թողարկողի բիզնես նկարագիրը ներկայացված է սույն Ազդագրի 3.4 ենթաբաժնում:

1.1.7. Ակտիվների որակը

2023թ-ի առաջին անգամ տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների արդյունքներով Ընկերության ակտիվների մեծությունը կազմել է 18.8 մլրդ ՀՀ դրամ, իսկ 2022թ-ի առաջին անգամ տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների արդյունքներով Ընկերության ակտիվների մեծությունը կազմել է 15.7 մլրդ ՀՀ: 2023թ-ի առաջին անգամ և 2022թ-ի առաջին անգամ տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների արդյունքներով Ընկերության կապիտալի համարժեքության գործակիցը (ընդհանուր կապիտալի հարաբերությունն է ընդհանուր ակտիվներին) կազմել է 20% և 28% համապատասխանաբար:

2023թ-ի առաջին անգամ և 2022թ-ի առաջին անգամ տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների արդյունքներով Ընկերության ակտիվների զգալի մաս է կազմում դրամական միջոցները և դրանց համարժեքը՝ 74% և 71% համապատասխանաբար:

1.2. Թողարկողին և բաժնետոմսերին առնչվող ռիսկերը

Բաժնետոմսերում ներդրումները կապված են որոշակի հավանական ռիսկերի հետ, ուստի ներդրում կատարելու վերաբերյալ որոշում ընդունելուց առաջ ներդրողները պետք է մանրակրկիտ ուսումնասիրեն և վերլուծեն Թողարկողի հետ կապված և Ազդագրում բացահայտված հավանական ռիսկերը, ինչպես նաև ներկայացված այլ տեղեկատվությունը: Անհրաժեշտ է հաշվի առնել նաև այն հանգամանքը, որ Ազդագրում ներկայացված է հնարավոր ռիսկերի ոչ ամբողջական ցանկը: Հետևաբար ներդրողը ներդրման վերաբերյալ որոշում կայացնելիս պետք է լիարժեք գիտակցի ներդրման էությունը և առաջնորդվի նաև իր սեփական փորձով, նպատակներով ու սպասումներով:

Ստորև ներկայացված է Թողարկողին և բաժնետոմսերին վերաբերող ռիսկերի մանրամասն նկարագրությունը, սակայն ներդրողը պետք է հաշվի առնի, որ Թողարկողի գործունեության ընթացքում կարող են առաջանալ նաև այլ էական ռիսկեր:

1.2.1. Թողարկողին առնչվող ռիսկերը

Թողարկողին առնչվող ռիսկերը մանրամասն նկարագրված են Ազդագրի 3.2. ենթագլխում:

1.2.1.1. Գործառնական ռիսկը

Սա Թողարկողի ներքին համակարգերի խափանման, անձնակազմի կողմից կատարվող գործառնություններում սխալների կամ չարաշահումների, ինչպես նաև անարդյունավետ գործընթացների հետևանքով Թողարկողի կողմից վնասներ կրելու հավանականությունն է: Այսպիսի իրավիճակները կարող են ուղղակի կամ անուղղակի բացասական ազդեցություն ունենալ Թողարկողի ֆինանսական վիճակի և հեղինակության վրա:

Թողարկողի գործունեության ոլորտին հատուկ է գործառնական ռիսկի բարձր մակարդակը, որը առկա է նաև Թողարկողի մոտ:

Թողարկողը՝ հիմնվելով լավագույն միջազգային փորձի վրա, նշված ռիսկերի պատշաճ կառավարման համար մշտապես կատարելագործում է իր ներքին հսկողական համակարգը զսպող և հակակշիռ հանդիսացող մեխանիզմները: Թողարկողին հատուկ՝ աշխատակիցների պատասխանատվության շրջանակով և հասանելիություններով պայմանավորված շահերի բախման ռիսկի զսպման նպատակով Թողարկողը փոփոխել է կազմակերպչական կառուցվածքը և ներդրել ներքին ընթացակարգեր՝ հստակ տարանջատելով աշխատակիցների իրավասությունները:

Այս ռիսկերի կառավարման հարցում Թողարկողը կարևորում է աշխատակիցների մասնագիտական որակավորումը: Թողարկողը մշակել և ներդրել է որակավորման բարձրացման ամենամյա ծրագիր, ինչպես նաև ձեռնարկում է բավարար և խելամիտ միջոցներ բարձր որակավորմամբ մասնագետների ներգրավման համար:

1.2.1.2. Ֆիզիկական անվտանգության ռիսկ

Թողարկողի անձնակազմի առողջության և կյանքի, նյութական արժեքների, կրիտիկական ենթակառուցվածքի վնասի կամ կողոպուտի ռիսկն է:

Այս դասի ռիսկերի թվին է պատկանում ինչպես դրամական միջոցների, այնպես էլ այլ ակտիվների գողությունը: Թողարկողի կողմից մշտապես ջանքեր են գործադրվում գողության կանխարգելման միջոցների բարելավման ուղղությամբ՝ ՀՀ Օրենսդրությանը, այդ թվում՝ ՀՀ ԿԲ պահանջներին համահունչ: Տվյալ ռիսկի կառավարման նպատակով, մասնավորապես, իրականացվում է ոստիկանության և մասնավոր մասնագիտացված լիցենզավորված ընկերությունների կողմից պահպանության կազմակերպում, ինկասացիոն զրահապատ ավտոմեքենաների օգտագործում և այլ միջոցառումներ:

1.2.1.3. Տեղեկատվական անվտանգության ռիսկ

Թողարկողի կողմից տնօրինվող տեղեկատվության գաղտնիության, ամբողջականության և հասանելիության խախտման ռիսկն է:

Տեղեկատվությունը և տեղեկատվական տեխնոլոգիաները Թողարկողի գործունեության հիմքն են: Լինելով մեծածավալ անձնական տվյալների, առևտրային գաղտնիք հանդիսացող տեղեկատվության տիրապետող և մշակող՝ Թողարկողը միջազգային լավագույն փորձն է կիրառում պաշտպանելու տեղեկատվությունը չարտոնված մուտքերից և փոփոխումից, արտահոսքից և կորստից: Տեղեկատվության գաղտնիության ապահովման համար, ըստ անհրաժեշտության, կիրառվում են ռիսկերի նվազեցման այնպիսի միջոցներ, ինչպիսիք են տվյալների ծածկագրումը, մուտքի կառավարումը, տեղեկատվության պահուստավորումը և արխիվացումը: Տեղեկատվությանը մուտք ստանալ հնարավոր է միայն սահմանված ընթացակարգ անցնելու դեպքում: Բոլոր տվյալները սահմանված պարբերականությամբ պահուստավորվում են, մուտքը տվյալին խստորեն մշտադիտարկվում է առանձնացված անձնակազմի կողմից: Ցանկացած միջադեպ հետաքննվում է՝ պատճառները բացահայտելու և դրա կրկնությունը բացառելու նպատակով:

Տեղեկատվության և տվյալների ամբողջականությունն ապահովվում է հսկողության մեխանիզմների կիրառմամբ, մասնավորապես, սակայն չսահմանափակվելով՝ մուտքի կառավարմամբ, երկու անձի սկզբունքի պահպանմամբ, կրիտիկական տվյալների և ֆայլերի նկատմամբ հատուկ պաշտպանության ապահովմամբ: Տեղեկատվության հասանելիության ապահովումը օգտագործողներին, ինչպես օրինակ՝ հաճախորդներին կամ անձնակազմին, ապահովված է տեղեկատվական տեխնոլոգիաների բաղադրիչների կրկնօրինակմամբ, որը տեխնոգեն խափանումների պարագայում երաշխավորում է սահմանված ընդունելի ժամկետում տվյալների վերականգնումը և համակարգերի վերագործարկումը:

Միևնույն ժամանակ Թողարկողը գիտակցում է, որ այս ոլորտում անընդհատ առաջանում են նոր ռիսկեր, որոնց մեղմելու համար պետք է ներդրվեն նոր լուծումներ: Պայմանավորված ներդրված

տեղեկատվական համակարգերի մեծաքանակությամբ և տեղեկատվական անվտանգության ոլորտի արագ զարգացմամբ, Թողարկողը իր մոտ որպես կարևոր ռիսկ առանձնացրել է հին օպերացիոն համակարգերի օգտագործումից ծագող ռիսկերը, որոնց արդիականացման գործընթացը առաջնահերթություն է:

Տեղեկատվական անվտանգության ռիսկերի զսպման նպատակով, Թողարկողը 31.05.2024թ. թվականի ստացել է PCI DSS 4.0 հավաստագիր: Ինչպես նաև Թողարկողը ներկա պահին գտնվում է ISO/IEC27001:2022 հավաստագրման գործընթացում, որն իրականացվում է ավստրիական TÜV AUSTRIA Standards and Compliance LLC կողմից: Միաժամանակ տեղեկատվական անվտանգության ռիսկերի զսպման նպատակով, Թողարկողը տեղեկատվական անվտանգության կառավարման համակարգի (СУԿՀ) պարտադիր պահանջներին համապատասխան արդիականացրել է իր ներքին գործընթացները:

1.2.1.4. Անընդհատության ռիսկ

Սա Թողարկողի կրիտիկական կարևորագույն գործընթացների խափանման, ծառայությունների մերժման կամ վճարումների կատարման կանգառի հետևանքով վնասներ կրելու հավանականությունն է:

Նշված ռիսկը կառավարելու նպատակով Թողարկողը մանրակրկիտ մշտադիտարկում է Ընկերության գործունեության անընդհատության վրա բացասական ազդող հնարավոր գործոնները և խնդիրների առաջացման դեպքում հնարավորինս արագ և արդյունավետ արձագանքում է դրանց՝ տալով համապատասխան լուծումներ: Ավելին, ապահովված է սարքավորումների, համակարգերի և կոմունիկացիաների կրկնօրինակումը՝ խաթարված գործընթացները հնարավորինս արագ վերականգնելու նպատակով: Մշակված են համապատասխան ներքին նորմատիվ ակտեր, ինչպիսիք են՝ գործունեության անընդհատության քաղաքականությունը:

1.2.1.5. Աճող մրցակցության ռիսկ

Սա շուկայում համանման ծառայությունների մատուցման ոլորտում մրցակցության ուժեղացման ռիսկն է, որի արդյունքում կարող են նվազել Թողարկողի կողմից մատուցվող ծառայությունների ծավալը, գինը՝ վերջիվերջո հանգեցնելով շահույթի նվազման:

Ներկայումս ՀՀ-ում վճարահաշվարկային ծառայությունների ոլորտին բնորոշ է բարձր մրցակցությունը՝ հաշվի առնելով, որ նմանատիպ ծառայություններ մատուցում են ինչպես բանկերը, այնպես էլ գործող և նոր ստեղծվող վճարահաշվարկային կազմակերպությունները: Մրցակցության զգալի աճը և/կամ մրցակիցների ագրեսիվ քաղաքականությունը կարող են հանգեցնել հաճախորդների մի մասի արտահոսքի, ուստի և եկամուտների նվազման: Այս ռիսկի զսպման համար Թողարկողն անընդհատ ակտիվորեն զարգացնում է նոր ուղղություններ, մշակում է նոր ծառայություններ և շարունակաբար կատարելագործում է գործող

ծառայությունները՝ շուկայում իր դիրքը ոչ միայն չկորցնելու, այլ նաև իր մասնաբաժինը մեծացնելու նպատակով:

Մրցակցության ակտիվացումը կարող է հանգեցնել նաև գործընկերների կողմից սակագների վերանայման պահանջի, ինչն ուղղակի ազդեցություն կունենա Թողարկողի շահույթի վրա:

1.2.1.6. Իրացվելիության ռիսկ

Այս ռիսկի էությունն այն է, որ Թողարկողը որոշակի պահի դրությամբ կարող է չունենալ բավարար իրացվելի ակտիվներ իր պարտավորություններն ամբողջությամբ և ժամանակին կատարելու համար: Իրացվելիության ռիսկն առաջանում է կազմակերպության ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության անհամապատասխանության դեպքում:

Թողարկողն իրացվելիության կառավարման նպատակով կիրառում է ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության համապատասխանեցման և/կամ վերահսկվող անհամապատասխանության մեթոդները: Բացի այդ, որպես վճարահաշվարկային կազմակերպություն, Թողարկողի համար օրենսդրությամբ սահմանված է իրացվելիության տնտեսական նորմատիվ: Այն իրենից ներկայացնում է բարձր իրացվելի ակտիվների և ընթացիկ պարտավորությունների միջև սահմանային հարաբերակցություն: Նշված սահմանային հարաբերակցության ապահովումը մշտապես գտնվում է Թողարկողի ուշադրության կենտրոնում:

Թողարկողը նաև ձգտում է կանխիկ դրամական միջոցների շրջանառելիության արագացման միջոցով նվազեցնել իրացվելիության ռիսկը, մասնավորապես տերմինալների ինկասացիոն ցիկլի հնարավոր կրճատման միջոցով:

Ի լրումն, իրացվելիության ռիսկի նվազեցման և հնարավորինս բացառման նպատակով Թողարկողը համապատասխան պայմանագրեր է կնքել նաև ապահովագրական ընկերությունների հետ:

Ինչպես նաև Թողարկողը կիրառել է լրացուցիչ միջոց՝ ապահովագրելով որպես միջնորդ իր պարտավորությունը շահառուների նկատմամբ:

1.2.1.7. Օրենսդրական և նորմատիվ դաշտի փոփոխության ռիսկ

Ռիսկի առաջացման պատճառ են հանդիսանում նորմատիվ իրավական ակտերի փոփոխությունները, մասնավորապես՝ ՀՀ օրենսդրական դաշտի փոփոխությունները, ՀՀ ԿԲ կանոնակարգերի փոփոխությունները և ՀՀ ԿԲ որոշումները, ինչպես նաև Միջազգային օրենսդրական ոլորտային փոփոխությունները, որոնք կարող են նաև հանգեցնել գործընկերային հարաբերությունների վերանայումների ու փոփոխությունների: Վերոգրյալ փոփոխությունները կարող են անդրադառնալ Թողարկողի բնականոն գործունեության և շուկայում տիրող իրավիճակի վրա:

Թողարկողի կողմից կիրառվում են ռիսկի նվազեցման արդյունավետ մեխանիզմներ, մասնավորապես Ընկերության ղեկավարությունն արագ արձագանքում է օրենսդրական էական

փոփոխություններին և հնարավորինս զսպում է դրանց բացասական հետևանքները: Այնուամենայնիվ, կարևոր ենք համարում ներդրողների ուշադրությունը հրավիրել հնարավոր ռիսկին, քանի որ փոփոխությունները կարող են էապես ազդել Ընկերության գործունեության վրա և հանգեցնել Ընկերության ֆինանսական ցուցանիշների անկման:

1.2.1.8. Երկրի ռիսկ

«Վսկրոտնտեսական իրավիճակի վատթարացումը, մասնավորապես տնտեսական աճի նվազումը, քաղաքական իրադարձությունները կարող են հանգեցնել բնակչության եկամուտների նվազման, որն էլ իր հերթին կարող է բացասական ազդել Թողարկողի շրջանառության ծավալների վրա, հետևաբար նաև շահույթի վրա: Այս ամենը հաշվի առնելով՝ Թողարկողը մշտապես թարմացնում և ադապտացնում է իր ծառայությունների ցանկը՝ համապատասխանեցնելով գործող տնտեսական իրավիճակին, ինչով էլ նվազեցնում է նշված ռիսկի ազդեցությունը:

1.2.1.9. Անհամապատասխանության (non-compliance) ռիսկ

Ռիսկն առաջանում է «Օրենսդրական պահանջների, միջազգային նորմերի և ստանդարտների, Ընկերության ներքին իրավական ակտերի, պայմանագրերի, համաձայնագրերի, ինչպես նաև էթիկայի կանոնների չպահպանման հետևանքով: Թողարկողի հանդեպ կարող են կիրառվել իրավական, վարչական կամ կարգապահական պատժամիջոցներ, որոնք կարող են հանգեցնել էական ֆինանսական կորուստների: Ռիսկի զսպման համար Թողարկողը աշարջորեն հետևում է «Օրենսդրական և ԿԲ կողմից արդեն իսկ ներդրված նորմատիվների և սահմանված պահանջների կատարմանը, ինչպես նաև արագ և բարձր պրոֆեսիոնալիզմով է արձագանքում բոլոր փոփոխություններին:

1.2.1.10. Համբավի ռիսկ

Թողարկողի վերաբերյալ որոշակի հանգամանքներում հանրության լայն շրջաններում կարող է ձևավորվել բացասական կարծիք: Դա կարող է հանգեցնել հաճախորդների թվաքանակի նվազմանը, որն էլ իր հերթին կարող է բերել կազմակերպության եկամուտների և շահույթի նվազմանը: Թողարկողը, գիտակցելով բարի համբավի կարևորությունը, անմիջապես արձագանքում է իր համբավին սպառնացող ցանկացած հանգամանքի ի հայտ գալու պարագայում և հետևողականորեն աշխատում է հանրության հետ՝ իր բարի համբավը պահպանելու ուղղությամբ:

1.2.1.11. Անձնակազմի հոսունության ռիսկ

Սա իրենից ներկայացնում է Ընկերության կառավարման մեջ ակտիվորեն ներգրավված աշխատակիցների և/կամ մեծ թվով բարձր որակավորում ունեցող մասնագետների միաժամանակ աշխատանքից ազատվելու դեպքում Թողարկողի վնասներ կրելու ռիսկը:

Բարձրորակ կադրերի առկայությունը չափազանց կարևոր է մրցունակ լինելու և կազմակերպության առջև դրված խնդիրներին հասնելու համար: Ներկայումս շուկայում ձևավորվել է այնպիսի իրավիճակ, որ բարձր որակավորում ունեցող աշխատակիցների նկատմամբ պահանջարկը մեծացել է, և մրցակիցներն ավելի լավ պայմաններ առաջարկելու միջոցով ջանքեր են գործադրում լավագույն կադրերին ներգրավելու ուղղությամբ: Տվյալ դիսկը հնարավորինս զսպելու համար Թողարկողը կիրառում է ոչ միայն ֆինանսական խրախուսման մեթոդներ, այլ նաև ջանքեր է գործադրում աշխատակիցների սոցիալական ապահովագրության բարելավման և վերապատրաստման ու որակավորման բարձրացման ուղղությամբ:

1.2.1.12. Խարդախության դիսկ

Ընկերության հանդեպ կամ նրա հաճախորդների հանդեպ կարող են իրականացվել խարդախություններ: Դա կարող է հանգեցնել ինչպես ֆինանսական կորուստների, այնպես էլ Թողարկողի հեղինակության կորստի:

Այս դիսկը զսպելու նպատակով Ընկերությունը մշտապես իրականացնում է խարդախության հնարավոր սխեմաների բացահայտման և դրանց կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումների մշակում: Բացի այդ, Թողարկողը պարբերաբար տարբեր միջոցներով իրականացնում է տեղեկատվության տրամադրում հաճախորդներին՝ հավանական խարդախությունների և դրանցից խուսափելու հնարավորությունների մասին:

1.2.2. Բաժնետոմսերին առնչվող դիսկերը

Բաժնետոմսերին առնչվող դիսկերը մանրամասն նկարագրված են Ազդագրի 2.1. ենթագլխում:

1.2.2.1. Շուկայական դիսկ

Երկրորդային շուկայում Թողարկողի բաժնետոմսերի գինը և դրանց նկատմամբ պահանջարկը կարող են նվազել ներքին/միջազգային տնտեսություններում տնտեսական ընթացիկ ցուցանիշների և դրանց փոփոխությունների սպասումների հետ կապված: Ներդրողը պետք է հաշվի առնի, որ արժեթղթերի գները շուկայում կարող են ժամանակի ընթացքում իջնել կամ բարձրանալ:

1.2.2.2. Բիզնես դիսկը

Այս դիսկը ընդհանուր տնտեսական վիճակի, ոլորտի կամ Ընկերության մրցակցային դիրքի կամ ֆինանսական վիճակի անբարենպաստ փոփոխությունների անբարենպաստ հետևանքն է, որի արդյունքում կարող է նվազել շահույթը՝ հանգեցնելով երկրորդային շուկայում բաժնետոմսերի գնի անկման, ինչպես նաև հնարավոր շահաբաժինների նվազման:

1.2.2.3. Տոկոսադրույքի ռիսկը

Տոկոսադրույքների փոփոխությունը կարող է անուղղակիորեն ազդել բաժնետոմսերի գնի վրա՝ որպես այլընտրանքային ներդրման ուղղություն: Մասնավորապես, տոկոսադրույքների բարձրացման պարագայում այլ հավասար պայմաններում հավանական է Թողարկողի բաժնետոմսերի գնի նվազում:

1.2.2.4. Արտարժույթային ռիսկ

Այն կարող է առաջանալ ՀՀ դրամի և այլ արժույթների փոխարժեքների տատանման արդյունքում: Թողարկվող բաժնետոմսերն արտահայտված են ՀՀ դրամով, ուստի ներդրումները, բաժնետոմսերի առավաճառքը և շահաբաժինների վճարումն իրականացվելու են բացառապես ՀՀ դրամով: Հետևաբար, արտարժույթային ռիսկն առկա է այն ներդրողների համար, ում ֆինանսական հոսքերը հիմնականում իրականացվում են արտարժույթով:

1.2.2.5. Բաժնետոմսերի իրացվելիության ռիսկ

Թողարկողը երկրորդային շուկայում իրացվելիությունն ապահովելու համար ներգավելու է շուկա ստեղծող(ներ): Այնուամենայնիվ, վերջինս չի կարող երաշխավորել, որ կարգավորվող շուկայում բաժնետոմսերի շրջանառության ընթացքում ներդրողները ցանկացած պահի կարող են իրացնել բաժնետոմսերը իրենց համար տնտեսապես շահավետ գնով:

1.2.2.6. Գնաճի կամ գնողունակության ռիսկ

ՀՀ-ում գնաճի առկայության պարագայում ներդրողները պետք է հաշվի առնեն, որ իրական եկամտաբերությունը կարող է լինել անվանական եկամտաբերությունից ցածր (գնաճի չափով): Ընդ որում, ռիսկը վերաբերվում է և՛ բաժնետոմսերի գնի աճից գոյացած եկամտաբերությանը, և՛ շահութաբաժինների հնարավոր վճարման արդյունքում ստացված մուտքերից եկամտաբերությանը:

1.2.2.7. Վարկային/դեֆոլտի ռիսկ

Ներդրողները ցանկացած թողարկողի բաժնետոմսերը ձեռք բերելիս իրենց վրա են վերցնում թողարկողի վարկային ռիսկը:

1.2.2.8. Օրենսդրական դաշտի փոփոխության ռիսկ

Ռիսկի առաջացման պատճառ են հանդիսանում նորմատիվ իրավական ակտերի փոփոխությունները, մասնավորապես՝ ՀՀ օրենսդրական դաշտի փոփոխությունները, ՀՀ ԿԲ կանոնակարգերի փոփոխությունները և ՀՀ ԿԲ որոշումները, ինչպես նաև Միջազգային օրենսդրական ոլորտային փոփոխությունները, որոնք կարող են նաև հանգեցնել գործընկերային հարաբերությունների վերանայումների ու փոփոխությունների: Վերոգրյալ փոփոխությունները կարող են անդրադառնալ Թողարկողի բնականոն գործունեության և շուկայում տիրող իրավիճակի վրա:

1.3. Թողարկողի տնտեսական գործունեության զարգացման և ֆինանսական վիճակի փոփոխության միտումները

Ընկերությունը 2022 թ.-ի ունեցել է ռեկորդային հասույթ, որը կազմել է 12.7 մլրդ դրամ և նախորդ տարվա համեմատ աճել էր 25%, նույն ժամանակահատվածում զուտ շահույթը աճել էր 47%: Այս կտրուկ աճը պայմանավորված էր 3.4.2.2. ենթակետում նշված բացառիկ գործոններով:

Ընկերությունը 2023 թ.-ի տվյալներով հասույթը կրճատվել է 23% - ով համեմատած 2022 թ.-ի հետ, իսկ զուտ շահույթը 45% - ով: Սա հիմնականում պայմանավորված է 3.4.2.2. ենթակետում նշված բացառիկ գործոնների ազդեցության նվազմամբ:

Թողարկողի մարտավարությունը թվային պրոդուկտների զարգացմանն է միտված, դրանով իսկ նպաստելով համախառն մարժայի աճին և եկամտաբերության աճին:

Թողարկողը մասնակցել է Երևանի Քաղաքապետարանի կողմից անցկացված միասնական տոմսային օպերատորի բաց մրցույթի և հաղթող է ճանաչվել:

2022թ.-ի հուլիսին Թողարկողը ստորագրել է համաձայնագիր միջազգային VISA վճարահաշվարկային կազմակերպության հետ: Այդ համաձայնագիրը հնարավորություն կտա Թողարկողին ստեղծել անհատական VISA քարտեր իր հաճախորդների համար: Եկամուտ է ակնկալվում անմիջապես հիմնական վճարահաշվարկային գործունեությունից, ինչպես նաև Apple Pay պրոդուկտից:

Ընկերության արտոնագրերը և լիցենզիաները ներկայացված են Ազդագրի 3.9 կետում:

1.4. Թողարկողի աուդիտն իրականացնող անձի և խորհրդատուների ինքնության մասին համառոտ տեղեկություններ

1.4.1. Անկախ աուդիտորները

Թողարկողի 2021 և 2022թթ. հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտն իրականացրել է «**ՔԵՅ-ՓԻ-ԷՄ-ՋԻ ԱՐՄԵՆԻԱ**» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը, կայք՝ <http://www.kpmg.am>:

Թողարկողի 2023թ. հաշվետու ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտն իրականացնում է «**Գրանթ Թորոնթոն**» փակ բաժնետիրական ընկերությունը, կայք՝ <https://www.grantthornton.am/>

1.4.2. Խորհրդատուները

Թողարկման գլխավոր տեղաբաշխողն է՝ «**ԱՐՄԲՐՈԿ**» ԲԲԸ-ն, կայք՝ www.armbrok.am:

Ազդագրի կազմման գործընթացում, որպես խորհրդատու Ընկերությունն օգտվել է «ԷՄ Բի Քոնսալթինգ» ՓԲԸ - ի ծառայություններից, կայք՝ www.mbconsulting.am:

1.5. Թողարկողի կառավարումը և բաժնետերերը

Ըստ կանոնադրության, Ընկերության կառավարման հիմնական մարմիններն են.

- Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովը,
- Ընկերության տնօրենների խորհուրդը,
- Ընկերության գլխավոր տնօրենը:

1.5.1. Թողարկողի բաժնետերեր

Ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովն Ընկերության կառավարման բարձրագույն մարմինն է:

Ընկերության նշանակալի իրավաբանական անձ բաժնետերն է «Լենդասի Թրեյդինգ Էլ Թի Դի»-ն, որի մասնակցությունը Թողարկողի կապիտալում կազմում է 56.28%: «Լենդասի Թրեյդինգ Էլ Թի Դի» ընկերության վերջնական վերահսկող անձն է Ռամի Տրեյստերը:

Բաժնետերերը	Բաժնետոմսերի քանակը	Թողարկողի կանոնադրական կապիտալում բաժնետոմսերի տոկոսը*
«Լենդասի Թրեյդինգ Էլ Թի Դի»	17,334,240 հատ սովորական բաժնետոմս	56.28%
Տիգրան Սարգսյան	5,544,000 հատ սովորական բաժնետոմս	18%
Արամայիս Բադալյան	4,620,000 հատ սովորական բաժնետոմս	15%
Տաթևիկ Ավետիսյան	1,789,480 հատ սովորական բաժնետոմս	5.81%
Արամ Սարգսյան	1,512,280 հատ սովորական բաժնետոմս	4.91%

1.5.2. Թողարկողի տնօրենների խորհուրդ

Թողարկողի գործունեության ընդհանուր ղեկավարումը իրականացնում է Ընկերության տնօրենների խորհուրդը: Ընկերության խորհուրդը բաղկացած է երեք անդամներից՝ Խորհրդի նախագահից և երկու անդամներից:

Անուն, ազգանուն	Պաշտոն	Փորձառությունը
Արտաշես Ավետիսյան	Տնօրենների խորհրդի նախագահ	Ավելի քան 8 տարի նշված պաշտոնում
Ռամի Տրեյստեր	Տնօրենների խորհրդի անդամ	Ավելի քան 8 տարի նշված պաշտոնում
Վաչե Գաբրիելյան	Տնօրենների խորհրդի անդամ	Պաշտոնում 2022 թ.-ի սեպտեմբերից

1.5.3. Թողարկողի Գլխավոր գործադիր տնօրեն

Թողարկողի ընթացիկ գործունեության ղեկավարումն իրականացնում է Ընկերության գլխավոր տնօրենը:

Անուն, ազգանուն	Պաշտոն	Փորձառությունը
Արտյոն Ղազարյան	Գլխավոր տնօրեն	Ավելի քան 21 տարի ոլորտում

Ընկերության կառավարման մարմնի անդամները չեն տիրապետում Թողարկողի բաժնային արժեթղթերի նկատմամբ օպցիոնների:

1.5.4. Աշխատակիցներ

Պատմական ֆինանսական ժամանակաշրջանում աշխատակիցների թվաքանակը հետևյալն է՝

- 31.12.2021թ. դրությամբ՝ 304 հոգի,
- 31.12.2022թ. դրությամբ՝ 352 հոգի,
- 31.12.2023թ. դրությամբ՝ 358 հոգի:

Թողարկողը չունի ժամանակավոր աշխատանքային պայմանագրով աշխատող աշխատակիցներ:

1.6. Առաջարկվող բաժնետոմսերի հիմնական վիճակագրական տվյալները

Տեղաբաշխվող բաժնետոմսերը նոր թողարկված սովորական բաժնետոմսեր են, բաժանելի չեն և փոխարկելի չեն:

Ազդագրի ներքո նախատեսվող առաջարկի հիմնական վիճակագրությունը.

Բաժնետոմսի տեսակը՝	Սովորական բաժնետոմս
Բաժնետոմսի ձևը՝	Ոչ փաստաթղթային
Բաժնետոմսերի քանակը	3,850,000 (երեք միլիոն ութ հարյուր հիսուն հազար) հատ
Մեկ բաժնետոմսի անվանական արժեքը՝	35 (երեսունհինգ) ՀՀ դրամ
Մեկ բաժնետոմսի առաջարկի արժեքը՝	400 (չորսհարյուր) ՀՀ դրամ
Բաժնետոմսերի ընդհանուր ծավալ (անվանական արժեքով)՝	134,750,000 (հարյուր երեսունչորս միլիոն յոթ հարյուր հիսուն հազար) ՀՀ դրամ
Բաժնետոմսերի ընդհանուր տեղաբաշխման ծավալը՝	1,540,000,000 (մեկ միլիարդ հինգհարյուր քառասուն միլիոն) ՀՀ դրամ

Բաժնետոմսերը տեղաբաշխվում և շրջանառվում են ՀՀ դրամով:

Բաժնետոմսերի թողարկման նպատակն է մեծացնել ընկերության ու բաժնետիրական կապիտալը, և ներգրավված միջոցները նախատեսվում են օգտագործվել Ընկերության զարգացման ռազմավարությունը իրականացնելու համար:

Տեղաբախշման սկզբի և ավարտի ժամկետները կորոշվեն Ազդագրի ԿԲ -ի կողմից գրանցումից հետո Ընկերության իրավասու մարմնի կողմից:

1.7.Արժեթղթերի առաջարկի և դրանց առևտրին թույլտվության համակողմանի նկարագիրը

Բաժնետոմսերը կտեղաբաշխվեն Բորսայից դուրս, ուղղակի վաճառքի միջոցով:

Բաժնետոմսերի ձեռքբերելու նպատակով ներդրողը ներկայացնում է բաժնետոմսերի ձեռքբերման հայտ-հանձնարարական՝ Տեղաբաշխողի հաստատված տիպային օրինակով, որը հրապարակվում է Թողարկողի և Տեղաբաշխողի ինտերնետային կայքում, (այսուհետ՝ հայտ):

Ներդրողը կարող է ձեռքբերման հայտ ներկայացնել հետևյալ եղանակներով.

- **Բաժանորդագրության ձեռքբերման հայտ-հանձնարարական ստեղծել Թելսելի TWallet հավելվածի միջոցով:** Այդ ապարագայում բաժնետոմսերի ձեռքբերման դիմաց վճարումը կարող է կատարվել նաև «Telcell Wallet» հավելվածի միջոցով, որը չի կարող գերազանցել 900 000 (ինը հարյուր հազար) ՀՀ դրամը մեկ օրվա դրությամբ: Բաժնետոմսեր ձեռք բերել ցանկացող անձը «Telcell Wallet» հավելվածի միջոցով ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականը ներկայացնելուց հետո, սակայն ոչ ուշ քան նույն աշխատանքային օրվա ժամը 16:30-ը, պետք է սյուն առաջարկի նպատակով Թողարկողի անվամբ «ՀԱՅԷԿՈՆՈՄԲԱՆԿ» ԲԲԸ-ում բացված 163001479761 հաշվեհամարին ապահովի բաժնետոմսերի ձեռքբերման համար անհրաժեշտ գումարը (վճարումը պետք է կատարվի ՀՀ դրամով):
- **Ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականի ներկայացում Տեղաբաշխողին:** Բաժնետոմսեր ձեռք բերելու նպատակով ներդրողները սահմանված կարգով պետք է լրացված ձեռքբերման հայտերը և պատշաճ կերպով ներկայացնեն Տեղաբաշխողին: Դրանով նրանք կհավաստեն բաժնետոմսերի առաջարկի պայմաններն ընդունելու իրենց պատրաստակամությունը, որով էլ այդ պայմանները պարտադիր կդառնան ներդրողների համար: Բաժնետոմսեր ձեռք բերել ցանկացող անձը ձեռքբերման հայտ-հանձնարարականը պատշաճ լրացված կկերպով ներկայացվելուց հետո, սակայն ոչ ուշ քան նույն աշխատանքային օրվա ժամը 16:30-ը, պետք է սյուն առաջարկի նպատակով ստորև ներկայացված Տեղաբաշխողի «ՀԱՅԷԿՈՆՈՄԲԱՆԿ» ԲԲԸ-ում բացված 163005043316 հաշվեհամարին կատարի հայտ-հանձնարարականում նշված քանակի բաժնետոմսերը ձեռք բերելու համար անհրաժեշտ գումարի վճարում՝ դրամական միջոցների մեծության հաշվարկային բանաձևի համաձայն:

Առաջարկվող բաժնետոմսերի մասով հայցվելու է ցուցակման թույլտվություն «Հայաստանի ֆոնդային բորսա» ԲԲԸ-ում: Ցուցակման հայցը կարող է նաև չբավարարվել:

Առաջարկի ամբողջական նկարագիրը ներկայացված է Ազդագրի 2.4. ենթագլխում:

1.8. Ամփոփ ֆինանսական տվյալներ

Ֆինանսական արդյունքների մասին ամփոփ հաշվետվություն

Ցուցանիշի անվանումը	2024թ. առաջին կիսամյակ (աուդիտ չանցած)	2023թ. (աուդիտ անցած)	2022թ. (աուդիտ անցած)	2021թ. (աուդիտ անցած)	2020թ. (աուդիտ անցած)
Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից հասույթ	4,997,105	9,846,861	12,711,421	10,137,844	6,682,403
Իրացված արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների ինքնարժեք	(2,781,055)	(4,185,451)	(6,006,947)	(5,038,381)	(3,964,523)
Համախառն շահույթ (վնաս)	2,216,050	5,661,410	6,704,474	5,099,463	2,717,881
Իրացման ծախսեր	(772,953)	(452,375)	(916,111)	(596,481)	(501,449)
Վարչական ծախսեր	(1,055,570)	(3,496,871)	(1,820,937)	(1,041,436)	(665,817)
Արտադրանքի, ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների իրացումից շահույթ (վնաս)	387,527	1,712,164	3,967,426	3,461,545	1,550,615
Գործառնական այլ եկամուտներ	1,443,687	1,086,342	1,353,764	326,993	211,079
Գործառնական այլ ծախսեր	(515,966)	(635,140)	(597,807)	(476,519)	(387,231)
Գործառնական շահույթ (վնաս)	1,315,247	2,163,366	4,723,384	3,312,019	1,374,463
Ֆինանսական ծախսեր	(88,035)	180,038	(223,178)	(325,162)	45,519
Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումների գծով շահույթ (վնաս)	0	0	0	0	0
Ընդհատվող գործառնությանը վերագրելի ակտիվների վաճառքներից և պարտավորությունների	0	0	0	0	0

Ցուցանիշի անվանումը	2024թ. առաջին կիսամյակ (աուդիտ չանցած)	2023թ. (աուդիտ անցած)	2022թ. (աուդիտ անցած)	2021թ. (աուդիտ անցած)	2020թ. (աուդիտ անցած)
մարումներից շահույթ (վնաս)					
Այլ ոչ գործառնական շահույթ (վնաս)	0	12,168			
Սովորական գործունեությունից շահույթ (վնաս)	1,227,213	2,355,572	4,500,205	2,986,858	1,419,982
Արտասովոր դեպքերից շահույթ (վնաս)	0	0	0	0	0
Զուտ շահույթ (վնաս) նախքան շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումը	1,227,213	2,355,572	4,500,205	2,986,858	1,419,982
Շահութահարկի գծով ծախս (փոխհատուցում)	(235,000)	(504,831)	(984,556)	(600,941)	(290,647)
Զուտ շահույթ (վնաս) շահութահարկի գծով ծախսի նվազեցումից հետո	992,213	1,850,741	3,515,650	2,385,917	1,129,335

Ամփոփ հաշվապահական հաշվեկշիռ

Ցուցանիշի անվանումը	2024թ. առաջին կիսամյակ (աուդիտ չանցած)	2023թ. (աուդիտ անցած)	2022թ. (աուդիտ անցած)	2021թ. (աուդիտ անցած)	2020թ. (աուդիտ անցած)
Հիմնական միջոցներ	1,229,667	1,036,917	900,124	822,514	780,446
Անավարտ ոչ ընթացիկ նյութական ակտիվներ	0	0	0	0	0
Ոչ նյութական ակտիվներ	1,659,823	1,634,170	1,659,612	1,598,430	705,708
Բաժնեմասնակցության մեթոդով հաշվառվող ներդրումներ	0	0	0	0	0
Այլ ոչ ընթացիկ ֆինանսական ակտիվներ	200,100	264,285	294,348	276,295	1,157,700
Այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ	341,827	409,183	317,359	268,735	86,599

Ցուցանիշի անվանումը	2024թ. առաջին կիսամյակ (աուդիտ չանցած)	2023թ. (աուդիտ անցած)	2022թ. (աուդիտ անցած)	2021թ. (աուդիտ անցած)	2020թ. (աուդիտ անցած)
Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ	3,431,417	3,344,555	3,171,444	2,965,974	2,730,452
Պաշարներ	306,002	272,969	148,000	140,903	76,592
Տրված ընթացիկ կանխավճարներ	275,470	236,715	241,856	196,846	0
Դեբիտորական պարտքեր վաճառքների գծով	767,725	892,756	739,758	789,042	799,467
Այլ դեբիտորական պարտքեր	1,555	1,555	1,555	1,555	1,555
Ընթացիկ ֆինանսական ներդրումներ	276,744	193,518	198,742	214,599	11,120
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	11,772,678	13,861,351	11,225,781	10,549,045	6,062,055
Այլ ընթացիկ ակտիվներ	0	0	0	0	0
Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ	13,400,173	15,458,864	12,555,692	11,891,990	6,950,790
Ընդամենը ակտիվներ	16,831,590	18,803,419	15,727,136	14,857,963	9,681,242
Կանոնադրական (բաժնեհավաք) կապիտալի զուտ գումար Էմիսիոն եկամուտ	1,078,000	1,078,000	231,000	220,000	150,000
Կուտակված շահույթ	2,026,537	2,416,860	4,073,198	2,568,748	1,608,583
Պահուստային կապիտալ	161,700	161,700	46,200	35,000	35,000
Սեփական կապիտալի այլ տարրեր	0	0	0	0	0
Չվերահսկվող բաժնեմաս	11,889	11,889	11,889	11,889	11,889
Ընդամենը սեփական կապիտալ	3,278,126	3,668,449	4,362,287	2,835,637	1,805,472
Երկարաժամկետ բանկային վարկեր և փոխառություններ	2,824,681	2,099,720	1,326,704	589,849	498,021
Այլ ոչ ընթացիկ պարտավորություններ	280,478	287,934	448,909	403,305	245,655
Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ	3,105,159	2,387,654	1,775,613	993,154	743,676

Ցուցանիշի անվանումը	2024թ. առաջին կիսամյակ (աուդիտ չանցած)	2023թ. (աուդիտ անցած)	2022թ. (աուդիտ անցած)	2021թ. (աուդիտ անցած)	2020թ. (աուդիտ անցած)
Կարճաժամկետ բանկային վարկեր և փոխառություններ	0	0	0	0	0
Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով	9,625,738	12,384,382	8,839,844	10,567,969	6,830,599
Ստացված ընթացիկ կանխավճարներ	579,775	0	0	0	0
Այլ կրեդիտորական պարտքեր	0	0	0	0	0
Այլ ընթացիկ պարտավորություններ	242,792	362,934	749,392	461,203	301,495
Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ	10,448,305	12,747,316	9,589,236	11,029,172	7,132,095
Ընդամենը պարտավորություններ	13,553,464	15,134,970	11,364,849	12,022,326	7,875,770
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ	16,831,590	18,803,419	15,727,136	14,857,963	9,681,242

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին ամփոփ տվյալներ

Ցուցանիշի անվանումը	2024թ. առաջին կիսամյակ (աուդիտ չանցած)	2023թ. (աուդիտ անցած)	2022թ. (աուդիտ անցած)	2021թ. (աուդիտ անցած)	2020թ. (աուդիտ անցած)
Դրամական միջոցների մնացորդը հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբին	13,861,351	5,508,989	9,283,107	6,062,055	6,652,983
Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների զուտ հոսքեր	(1,141,949)	4,948,958	(1,506,573)	5,723,432	855,802
Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների զուտ հոսքեր	(213,667)	(535,148)	(561,419)	(620,770)	(650,773)

Ֆինանսական գործունեությունից դրամական միջոցների զուտ հոսքեր	(751,055)	(1,869,072)	(1,267,079)	(1,282,023)	(828,850)
Արտարժույթի փոխարժեքի ազդեցությունը դրամական միջոցների վրա	17,997	(75,289)	(439,047)	(301,058)	32,893
Դրամական միջոցների մնացորդը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջին	11,772,678	7,902,100	5,508,989	9,581,636	6,062,055

Ամփոփ ֆինանսական գործակիցներ

Ցուցանիշի անվանումը	2024թ. առաջին կիսամյակ (աուդիտ չանցած)	2023թ. (աուդիտ անցած)	2022թ. (աուդիտ անցած)	2021թ. (աուդիտ անցած)	2020թ. (աուդիտ անցած)
Զուտ շահույթը մեկ բաժնետոմսի հաշվով (EPS)	39	8,412	15,980	15,311	7,529
Սեփական կապիտալի շահութաբերություն (ROE)	29%	51%	98%	103%	82%
Ակտիվների շահութաբերություն (ROA)	7%	14%	23%	19%	12%
Զուտ շահույթի մարժա (NPM)	20%	19%	28%	24%	17%
Կապիտալի համարժեքության գործակից	19%	20%	28%	19%	19%
Ֆինանսական կախվածության գործակից	3.19	3.47	2.20	3.89	3.95
Բացարձակ իրացվելության գործակից	1.15	1.10	1.19	0.98	0.85
Ընթացիկ իրացվելության գործակից	1.25	1.19	1.29	1.07	0.96
Ընդհանուր իրացվելության գործակից	1.28	1.21	1.31	1.08	0.97
Դեբիտորական պարտքերի շրջանառելիության գործակից	6.25	12.20	16.63	12.76	9.98

Դերիտորական պարտքերի շրջապտույտի տևողությունն օրերով	28.82	29.92	21.95	28.60	36.57
Պաշարների շրջանառելիության գործակից	9.61	22.35	41.58	46.33	47.73
Պաշարների շրջապտույտի տևողությունն օրերով	18.74	16.33	8.78	7.88	7.65
Կրեդիտորական պարտքերի շրջանառելիության գործակից	0.96	1.51	2.33	2.22	2.21
Կրեդիտորական պարտքերի շրջապտույտի տևողությունն օրերով	187.66	242.48	156.60	164.46	164.86

Բաժնետոմսերի քանակի վիճակագրություն

Ցուցանիշի անվանումը	2024թ. առաջին կիսամյակ (աուդիտ չանցած)	2023թ. (աուդիտ անցած)	2022թ. (աուդիտ անցած)	2021թ. (աուդիտ անցած)	2020թ. (աուդիտ անցած)
Բաժնետոմսերի քանակ ժամանակաշրջանի վերջում	30,800,000	220,000	220,000	220,000	150,000
Բաժնետոմսերի ժամանակով միջին կշռված քանակ	25,703,333**	220,000	220,000	155,833*	150,000

*Նոր բեժնետոմսերը թողարկվել են 2021թ -ի նոյեմբերին:

**2024 թվականին փետրվարին բաժնետոմսերի քանակը ավելացել է:

Ֆինանսական գործակիցների հաշվարկման բանաձևերը ներկայացված են Հավելված 3-ում:

2. ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

2.3.6.1. Շահութաբաժինների ստացման իրավունք

Յուրաքանչյուր բաժնետոմս իր սեփականատիրոջը իրավունք է տալիս իրեն պատկանող բաժնետոմսերի քանակին համամասնորեն ստանալ շահութաբաժիններ: Ինչպես նախկինում տեղաբաշխված, այնպես էլ լրացուցիչ տեղաբաշխվող բաժնետոմսերի դիմաց շահութաբաժինների վճարումը կարգավորվում է ՀՀ օրենսդրությամբ, Թողարկողի կանոնադրությամբ և Թողարկողի Շահութաբաժնային քաղաքականությամբ:

Ընդ որում, Թողարկողը Շահութաբաժնային քաղաքականությամբ սահմանում է վճարվելիք շահութաբաժնի նվազագույն գործակիցը (payout ratio)՝ 50 տոկոս:

Շահութաբաժնային քաղաքականությունը սահմանում է Թողարկողի շահութաբաժնային քաղաքականության սկզբունքները, Ընկերության բաժնետոմսերի դիմաց շահութաբաժինների վճարման պայմանները, շահութաբաժինների հաշվարկման և վճարման կարգը, այդ թվում՝ վճարման ժամկետներն ու ձևը:

Թողարկողը իրավունք ունի որոշում ընդունել տեղաբաշխված բաժնետոմսերի դիմաց եռամսյակային, կիսամյակային կամ տարեկան շահութաբաժինների վճարման մասին:

Տարեկան շահութաբաժինների վճարման մասին որոշման ընդունումը Թողարկողի բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի իրավասությունն է, իսկ միջանկյալ շահութաբաժինների վճարման պարագայում Թողարկողի խորհրդի:

Համաձայն «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի շահութաբաժինների յուրաքանչյուր վճարման համար Ընկերության խորհուրդը կազմում է շահութաբաժիններ ստանալու իրավունք ունեցող բաժնետերերի ցուցակ, որում պետք է ընդգրկվեն՝

ա) միջանկյալ շահութաբաժիններ վճարելու դեպքում Ընկերության այն բաժնետերերը, որոնք ընդգրկվել են Ընկերության բաժնետերերի ռեեստրում՝ խորհրդի միջանկյալ շահութաբաժիններ վճարելու մասին որոշման կայացման օրվանից առնվազն 10 օր առաջ:

բ) տարեկան շահութաբաժիններ վճարելու դեպքում Ընկերության այն բաժնետերերը, որոնք ընդգրկվել են Ընկերության բաժնետերերի ռեեստրում Ընկերության բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովին մասնակցելու իրավունք ունեցող բաժնետերերի ցուցակը կազմելու օրվա դրությամբ:

Տարեկան շահութաբաժինների վճարման ժամկետը սահմանվում է ժողովի շահութաբաժիններ վճարելու մասին որոշմամբ:

Միջանկյալ շահութաբաժինների վճարման ժամկետը սահմանվում է խորհրդի միջանկյալ շահութաբաժիններ վճարելու մասին որոշմամբ, բայց ոչ շուտ, քան տվյալ որոշման ընդունման պահից 30 օր անց:

Թողարկողի կողմից հայտարարված շահութաբաժինները վճարվում են ՀՀ դրամով, անկանխիկ ձևով:

Համաձայն ՀՀ գործող օրենսդրության՝ Թողարկողի բաժնետերերին շահութաբաժինները վճարվում են շահույթից՝ հարկերը վճարելուց հետո (զուտ շահույթ), որը հաշվարկվում է Թողարկողի՝ օրենսդրության պահանջներին համապատասխան կազմված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա:

Համաձայն ՀՀ գործող օրենսդրության՝ Թողարկողը հանդիսանում է հարկային գործակալ՝ բաժնետերերին իրենց բաժնետոմսերի դիմաց շահութաբաժիններ վճարելիս: Ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ հանդիսացող բաժնետիրոջը շահութաբաժնի վճարում է համարվում Թողարկողի հաշվից համապատասխան դրամական գումարի անկանխիկ ստացումը՝ բաժնետիրոջ կողմից ներկայացրած բանկային հաշվին կամ ՀՀ օրենսդրությամբ չարգելված այլ անկանխիկ եղանակներով:

Թողարկողն իրավունք չունի շահութաբաժիններ հայտարարել և վճարել, եթե՝

ա) լրիվ չի վճարվել կանոնադրական կապիտալը,

բ) Թողարկողն օրենքով սահմանված կարգով հետ չի գնել բոլոր բաժնետոմսերը,

գ) շահութաբաժիններ վճարելու որոշումն ընդունելու պահի դրությամբ Թողարկողի վիճակը համապատասխանում է օրենքով սահմանված անվճարունակության (սնանկության) հայտանիշներին, կամ դրանք ի հայտ կգան շահութաբաժինների վճարման հետևանքով,

դ) Թողարկողի զուտ ակտիվների արժեքը պակաս է կանոնադրական կապիտալից կամ կպակասի շահութաբաժինների վճարման հետևանքով:

Տարեկան շահութաբաժինների չափը չի կարող պակաս լինել արդեն վճարված միջանկյալ շահութաբաժինների չափից:

Միջանկյալ շահութաբաժինների չափը չի կարող գերազանցել նախորդ ֆինանսական տարվա արդյունքներով բաշխված շահութաբաժնի 50 տոկոսը:

Թողարկողի ոչ ռեզիդենտ բաժնետերերի կողմից շահութաբաժինների ստացման առանձնահատկություններ սահմանված չեն:

Շահութաբաժինների հաշվարկման և վճարման հետ կապված այլ հարցերը կարգավորվում են Թողարկողի Շահութաբաժնային քաղաքականությամբ, որը հասանելի է Թողարկողի գլխամասային գրասենյակում և մասնաճյուղերում, ինչպես նաև Թողարկողի՝ invest.telcell.am ինտերնետային կայքում:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 5: Ֆինանսական հաշվետվություններ

«Թեյ-Մեյ» ՓԲԸ

**Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ
2021թ. համար**

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	6
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն	7
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	8
Դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	9
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	10

«Բեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ
 Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010
 Վ. Սարգսյան փ. 26/1
 «Էրեբունի Պլազա» բիզնես-կենտրոն, 8-րդ հարկ
 Հեռախոս + 374 (10) 595 999
 Վեբ կայք www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«ԹԵԼ-ՍԵԼ» ՓԲԸ-ի բաժնետերերին և Տնօրենների խորհրդին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «ԹԵԼ-ՍԵԼ» ՓԲԸ-ի («Ընկերություն») և վերջինիս դաստարակազմակերպությունների («Խումբ») համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը՝ առ 31 դեկտեմբերի 2021թ. և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերը և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Մեր կարծիքով կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում հսկի համախմբված ֆինանսական վիճակը 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական արդյունքները և համախմբված դրամական հոսքերը՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն:

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ ներկայացված է մեր եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք հսկից՝ համաձայն ՀՀ Կապիտալի էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակած Պրոֆեսիոնալ հաշվապահների էթիկայի միջազգային կանոնագրի (Ներառյալ՝ Անկախության միջազգային ստանդարտները) (ՀԷՄՍ կանոնագիրը) և Հայաստանի Հանրապետությունում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի նկատմամբ կիրառելի էթիկայի պահանջների, և կատարել ենք էթիկային վերաբերող մեր այլ պարտականություններն այս պահանջներին և ՀԷՄՍ կանոնագրին համապատասխան: Մենք գտնում ենք, որ ձեռք ենք բերել բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Դեկլարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Դեկլարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ դեկլարության անհրաժեշտ է խարոջախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ապահովելու համար:

«Բեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՍՊԸ, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն գրանցված ընկերություն և մասնաշեղծի հրաշալիքներով սահմանափակված մասնաիրանդիտական ընկերություն: «KPMG» օրենսդրության համաձայն ստանդարտներով «Բեյ-Փի-Էմ-Ջի» անվան ընկերությունների համախմբված կառավարման համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է իմրի անընդհատ գործելու կարողության գնահատման համար՝ անհարժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքը կիրառելու համար, եթե առկա չէ ղեկավարության՝ խումբը լուծարելու կամ գործունեությունը դադարեցնելու մտադրություն, կամ չկա դրանից խուսափելու իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձից պատասխանատու են իմրի ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն, ամբողջությամբ վերցված, զերծ են էական խեղաթյուրումներից, անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, սակայն այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՆ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտի ընթացքում միշտ կհայտնաբերվի էական խեղաթյուրումը՝ վերջինիս առկայության դեպքում: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողների՝ այդ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՆ-ների համաձայն իրականացվող աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածամտություն: Մենք նաև՝

- հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր այդ ռիսկերին արձագանքելու համար և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկն ավելի մեծ է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի շրջանցում:
- պատկերացում ենք կազմում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, այլ ոչ թե իմրի ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- գնահատում ենք կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղին լինելը և ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամտությունը:
- եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք, թե արդյոք առկա է էական անորոշություն դեպքերի կամ հանգամանքները հետ կապված, որոնք կարող են նշանակալի կասկած հարուցել իմրի անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, մեզանից պահանջվում է մեր աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդ բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ հանգամանքները կարող են հանգեցնել իմրի կողմից անընդհատության հիմունքով գործունեության իրականացման դադարեցմանը:

- գնահատում ենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները և գնահատում ենք, թե արդյոք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացնում են իրենց հիմքում ընկած գործառնությունները և իրադարձություններն այնպիսի ձևով, որը թույլ է տալիս ապահովել ճշմարիտ ներկայացում:
- ձեռք ենք բերում բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ խմբի կազմի մեջ մտնող կազմակերպություններին կամ գործունեությանը վերաբերող ֆինանսական տեղեկատվության հետ կապված: Մենք պատասխանատու ենք խմբի աուդիտի ղեկավարման, վերահսկողության և իրականացման համար: Մենք շարունակում ենք ամբողջական պատասխանատվություն կրել մեր աուդիտորական եզրակացության համար:

Ի թիվս այլ հարցերի, մենք տեղեկացնում ենք կառավարման օղակներում գտնվող անձանց աուդիտի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Այս անկախ աուդիտորական եզրակացության ներկայացման հիմք հանդիսացող աուդիտի իրականացման համար պատասխանատու գործընկերն է՝

Տիգրան Գասպարյան
Ղեկավար գործընկեր, «ԹԵԼ-ՓԻ-ԷՄ-ՋԻ Արմենիա» ՍՊԸ-ի տնօրեն

«ԹԵԼ-ՓԻ-ԷՄ-ՋԻ Արմենիա» ՍՊԸ
12 մայիսի 2022թ.

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.

հազ. դրամ	Ծնթգ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	9	822,514	780,446
Ոչ կույթական ակտիվներ	10	440,730	516,352
Գուդվիլ	11	1,157,700	1,157,700
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	19	276,295	189,356
Կանխավճարներ		14,000	39,784
Տրամադրված փոխառություններ	13	200,000	-
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	8	54,735	46,815
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ		2,965,974	2,730,453
Պաշարներ	12	140,903	76,592
Տրամադրված փոխառություններ	13	58,432	11,120
Բանկային ավանդներ		156,167	-
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	14	985,888	799,467
Ընթացիկ հարկային ակտիվներ		1,555	1,555
Գրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	15	10,549,045	6,062,055
Ընթացիկ ակտիվներ		11,891,990	6,950,789
Ընդամենը ակտիվներ		14,857,964	9,681,242
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	16	220,000	150,000
Պահուստներ	16	35,000	35,000
Զբաղիված շահույթ		2,568,748	1,608,583
Ընկերության սեփականատերերին վերագրելի սեփական կապիտալ		2,823,748	1,793,583
Զվերահսկող բաժնեմաս		11,889	11,889
Ընդամենը սեփական կապիտալ		2,835,637	1,805,472
Պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	18	589,849	498,021
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	19	249,506	148,280
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	20	153,799	97,375
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		993,154	743,676
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	19	49,421	64,522
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	20	10,567,970	6,830,599
Ընթացիկ հարկային պարտավորություններ		411,782	236,973
Ընթացիկ պարտավորություններ		11,029,173	7,132,094
Ընդամենը պարտավորություններ		12,022,327	7,875,770
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		14,857,964	9,681,242

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 10-ից 48-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների քաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն 2021թ. համար

հազ. դրամ	Ծնթգ.	2021թ.	2020թ.
Հատույթ	5	10,137,844	6,682,403
Գործակալներին վճարված միջնորդավճարներ		(3,567,982)	(2,566,448)
Այլ եկամուտ	6 (ա)	326,993	211,079
Անձնակազմի գծով ծախսեր		(1,232,033)	(1,132,899)
Վարձակալության գծով ծախսեր	19 (գ)	(486,119)	(448,438)
Մաշվածություն և ամորտիզացիա		(346,155)	(211,511)
Թույլտվության վճարներ		(226,360)	(211,190)
Դրամական միջոցների փոխադրման ծախսեր		(171,766)	(125,132)
Աջակցման և սպասարկման ծախսեր		(106,255)	(101,410)
Բանկային ծառայությունների վճարներ		(267,923)	(97,653)
Առևտրական դերժուրական պարտքերի արժեզրկումից կորուստ		(14,900)	(48,324)
Այլ ծախսեր	6 (բ)	(733,324)	(576,014)
Գործառնական գործունեության արդյունքներ		3,312,020	1,374,463
Ֆինանսական եկամուտ	7	45,135	94,986
Ֆինանսական ծախսեր	7	(370,297)	(49,467)
Չուտ ֆինանսական ծախսեր	7	(325,162)	45,519
Շահույթ նախքան շահութահարկով հարկումը		2,986,858	1,419,982
Շահութահարկի գծով ծախս	8	(600,941)	(290,647)
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար		2,385,917	1,129,335
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք վերագրելի՝			
Ընկերության սեփականատերերին		2,385,917	1,129,335
Չվերահսող բաժնեմասին		-	-
		2,385,917	1,129,335

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2022թ. մայիսի 12-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից

Արամ Ազատյան
Գլխավոր տնօրեն

Յուրայր Թորոսյան
Գլխավոր հաշվապահ

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է ղիտարվվի 10-ից 48-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Մեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն 2021թ. համար

հազ. դրամ	Ընկերության սեփականատերերին վերագրելի					Ընդամենը սեփական կապիտալ
	Բաժնետիրական կապիտալ	Պահուստներ	Գրաշխված շահույթ	Ընդամենը	Գվերահսող բաժնեմաս	
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.	150,000	35,000	750,343	935,343	11,889	947,232
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք						
Շահույթ տարվա համար	-	-	1,129,335	1,129,335	-	1,129,335
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար	-	-	1,129,335	1,129,335	-	1,129,335
Գործառնություններ Ընկերության սեփականատերերի հետ						
Շահաբաժիններ*	-	-	(250,000)	(250,000)	-	(250,000)
Այլ գործառնություններ	-	-	(21,095)	(21,095)	-	(21,095)
Ընդամենը գործառնություններ Ընկերության սեփականատերերի հետ	-	-	(271,095)	(271,095)	-	(271,095)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	150,000	35,000	1,608,583	1,793,583	11,889	1,805,472
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	150,000	35,000	1,608,583	1,793,583	11,889	1,805,472
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք						
Շահույթ տարվա համար	-	-	2,385,917	2,385,917	-	2,385,917
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք տարվա համար	-	-	2,385,917	2,385,917	-	2,385,917
Գործառնություններ Ընկերության սեփականատերերի հետ						
Սովորական բաժնետոմսերի թողարկում	70,000	-	-	70,000	-	70,000
Շահաբաժիններ*	-	-	(1,415,000)	(1,415,000)	-	(1,415,000)
Այլ գործառնություններ	-	-	(10,752)	(10,752)	-	(10,752)
Ընդամենը գործառնություններ Ընկերության սեփականատերերի հետ	70,000	-	(1,425,752)	(1,355,752)	-	(1,355,752)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	220,000	35,000	2,568,748	2,823,748	11,889	2,835,637

* 2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար 795,066 հազար դրամ ընդհանուր գումարով հայտարարված շահաբաժինները (2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար՝ 244,535 հազար դրամ) փոխարկվել են վարկերի և փոխառությունների (Շահութագրություն 18 (բ)):

Մեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 10-ից 48-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն 2021թ. համար

հազ. դրամ	Ծնթ.գ.	2021թ.	2020թ.
Դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից			
Մտացված միջնորդավճարներ		9,660,691	6,166,814
Վճարված միջնորդավճարներ		(3,490,786)	(2,508,610)
Հուտ մուտքեր արտարժույթով գործառնություններից		197,685	133,284
Մուտքեր մատուցված այլ ծառայություններից		313,516	336,693
Մտացված այլ եկամուտ		74,447	70,781
Վճարումներ աշխատակիցներին		(1,292,056)	(1,014,119)
Վճարված այլ ծախսեր		(1,933,025)	(1,535,834)
Մտացված սուկուսներ		38,968	49,187
Գործառնական պարտավորությունների աճ/ (նվազում)			
Օպերատորներին վճարվելիք գումարներ		3,482,538	(501,254)
Գործակալների կողմից դեպոզիտային միջոցներ		3,775	6,674
Մտացված կանխավճարներ		128,469	(88,084)
Դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից՝ հախաբան շահութահարկի և սուկուսների վճարումը		7,184,222	1,115,532
Վճարված շահութահարկ		(434,053)	(213,761)
Վճարված սուկուսներ		(59,328)	(45,969)
Գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական հոսքեր		6,690,841	855,802
Դրամական հոսքեր ներդրումային գործունեությունից			
Մուտքեր հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վաճառքից		17,916	10,759
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(241,374)	(677,752)
Ավանդի տեղաբաշխում		(150,000)	-
Ավանդի ելքագրում		-	20,510
Տրամադրված փոխառություններ		(247,312)	(11,900)
Տրամադրված փոխառությունների մարում		-	7,610
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ		(620,770)	(650,773)
Դրամական հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից			
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից		25,000	375,000
Վարկերի և փոխառությունների մարում		(737,812)	(1,100,890)
Վարձակալության գծով պարտավորությունների դիմաց վճարումներ		(50,209)	(45,836)
Վճարված շահաբաժիններ		(589,002)	(36,029)
Մուտքեր բաժնետիրական կապիտալի թողարկումից		70,000	-
Գործառնություններ սեփականատերերի հետ		-	(21,095)
Ֆինանսավորման գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ		(1,282,023)	(828,850)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/ (նվազում)			
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 1 հունվարի		4,788,048	(623,821)
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		(301,058)	32,893
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները առ 31 դեկտեմբերի	15	10,549,045	6,062,055

Դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 10-ից 48-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

**2021թ. համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից
ծանոթագրություններ**

Ծանոթագրություն	Էջ	Ծանոթագրություն	Էջ
1. Հաշվետու կազմակերպություն	11	16. Կապիտալ և պահուստներ	21
2. Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ	11	17. Կապիտալի կառավարում	22
3. Փունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ	12	18. Կարկեր և փոխառություններ	23
4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում	12	19. Կարձակալություն	24
5. Հասույթ	13	20. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	25
6. Եկամուտ և ծախսեր	14	21. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում	25
7. Չուտ ֆինանսական ծախսեր	15	22. Դուստր կազմակերպություններ	31
8. Ծահութահարկ	16	23. Պայմանական դեպքեր	31
9. Հիմնական միջոցներ	17	24. Կասյակցված կողմեր	32
10. Ոչ նյութական ակտիվներ	18	25. Չափման հիմունքներ	33
11. Գուդվիլ	19	26. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր	33
12. Պաշարներ	20	27. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ	47
13. Տրամադրված փոխառություններ	20		
14. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	20		
15. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	21		

1. Հաշվետու կազմակերպություն

(ա) Հայաստանի գործարար միջավայրը

Խումբն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանում: Հետևաբար, Խմբի գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսությունը և ֆինանսական շուկան, որոնց բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ տարբեր մեկնաբանություններ և ենթակա են հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական և ֆինանսական խաչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող կազմակերպությունների համար: COVID-19 համավարակն էլ ավելի է մեծացրել գործարար միջավայրում գործունեություն իրականացնելու պայմանների հետ կապված անորոշությունը:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Այսպես գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

(բ) Կազմակերպչական կառուցվածքը և գործունեությունը

«Թեյ-Մեյ» ՓԲԸ-ն («Ընկերություն») և վերջինիս դուստր կազմակերպությունները («Խումբ») փակ բաժնետիրական և սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություններ են՝ Հայաստանի Հանրապետության Բաղաջացիական օրենսգրքի սահմանման համաձայն: Ընկերությունը հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն 2007թ-ին: Ընկերության գործունեությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի (<< ԿԲ) կողմից: 2007թ. հուլիսի 24-ին Ընկերությունը ստացել է դրամական փոխանցումներ, վճարային գործիքների և վճարահաշվարկային փաստաթղթերի պրոցեսինգ և քլիրինգ իրականացնելու լիցենզիա:

Ընկերության հիմնական գործունեությունն է՝

- վճարումների ընդունման ծառայությունների մատուցումը, օրինակ՝ վերջնական օգտագործողների կոմունալ ծառայությունների վճարների, վարկերի մարումների, պետական բյուջե վճարումների ընդունում ծառայություններ մատուցողների (Օպերատորների) անունից իր սեփական և գործակալների տերմինալների միջոցով,
- դրամական փոխանցումներ,
- կանխիկացման ծառայություններ:

Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0033, Հակոբ Հակոբյան փող. 3 (հիմնական մասնաշենքի 1-ին սեկցիա, 3-րդ հարկ):

Ընկերությունն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետությունում 13 հաճախորդների սպասարկման մասնաճյուղերի և ավելի քան 3500 վճարային տերմինալների միջոցով: Ընկերության ակտիվների և պարտավորությունների մեծամասնությունը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետությունում:

Ընկերության բաժնետերերն են՝ Lendasy Trading Ltd (56.28%), Արամայիս Բաղայանը (13.00%), Արասկ Գաբրելյանը (10.00%), Տիգրան Լահապետյանը (10.00%), Արամ Սարգսյանը (4.91%) և Տաթևիկ Ավետիսյանը (5.81%): Խմբի վերջնական վերահսկող անձն է -Լուիս Կիրինցկայան:

Կապակցված կողմերի հետ գործարքները ներկայացված են Ծանոթագրություն 24-ում:

2. Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ

Համապատասխանության հավաստում

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՄ) պահանջների համաձայն:

3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը Խմբի կազմի մեջ մտնող ընկերությունների ֆունկցիոնալ արժույթն է և այս համահմանված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը: Ֆինանսական ամբողջ տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ կատարվում են այլ նշումներ:

4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Համահմանված ֆինանսական հաշվետվությունները ՓՀՄՍ պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար ղեկավարությունից պահանջվում է կատարել դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամուտների և ծախսերի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և հիմքում ընկած ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են, և այն սպագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում կատարված այն կարևոր դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք նշանակալի ազդեցություն ունեն համահմանված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա, և այն ենթադրությունների և գնահատման անորոշության վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնց դեպքում առկա է նշանակալի ռիսկ, որ դրանք հաջորդ ֆինանսական տարում կարող են հանգեցնել ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների էական ճշգրտումների, ներկայացված է Ծանոթագրություն 11-ում՝ գույքի արժեքի ստուգման համար կիրառվող հիմնական ենթադրությունների և այն դրամատեղծ միավորի որոշման հետ կապված, որին բաշխվում է գույքվոր:

Իրական արժեքի չափում

Խմբի հաշվապահական հաշվառման մի շարք դրույթներ և բացահատումներ պահանջում են ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի չափում:

Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելիս Խումբը հնարավորության սահմաններում օգտագործում է դիտելի շուկայական տվյալները: Իրական արժեքները դասակարգվում են ըստ իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների՝ հիմք ընդունելով գնահատման մեթոդներում օգտագործված երակետային տվյալները, ինչպես ներկայացված է ստորև:

- *1-ին մակարդակ*. նույնական ակտիվների կամ պարտավորությունների համար գործող շուկայում գնանշված գները (ճշգրտվող):
- *2-րդ մակարդակ*. 1-ին մակարդակում ներառված գնանշված գներից տարբեր երակետային տվյալները, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության համար դիտելի են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գներից ստացվող):
- *3-րդ մակարդակ*. ակտիվի կամ պարտավորության գծով երակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտելի շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտելի երակետային տվյալներ):

Եթե ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելու համար օգտագործված երակետային տվյալները կարող են դասակարգվել իրական արժեքի հիերարխիայի տարբեր մակարդակներում, ապա իրական արժեքի չափումն որպես մեկ ամբողջություն դասակարգվում է իրական արժեքի հիերարխիայի այն նույն մակարդակում, որտեղ դասակարգվում են ամենացածր մակարդակի տվյալները, որոնք նշանակալի են ամբողջ չափման համար:

Իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների միջև տեղափոխումներն Խումբը ճանաչում է այն հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, որի ընթացքում տեղի է ունեցել փոփոխությունը:

5. Հասույթ

(ա) Հասույթի ուղղություններ

Խումբը հասույթը հիմնականում ստանում է ծառայություն մատուցողների («Օպերատորների») անունից վերջնական օգտագործողներից վճարումների ընդունման ծառայություններից և մատուցված այլ ծառայություններից:

հազ. դրամ	2021թ.	2020թ.
Հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից		
Միջնորդավճարներ վճարումների ընդունման ծառայություններից	9,145,633	6,153,108
Հասույթ գովազդի և գործակալի տերմինալի սպասարկման ծառայություններից	382,669	301,137
Միջնորդավճարներ կանխիկացման ծառայություններից	386,160	134,613
Միջնորդավճարներ դրամական փոխանցումներից	127,570	57,594
Այլ հասույթ	95,812	35,951
Ընդամենը հասույթ	10,137,844	6,682,403

(բ) Հաճախորդների պայմանագրերից հասույթի մանրամասնեցում

Ստորև բերվող աղյուսակում հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթը ներկայացված է ըստ հիմնական աշխարհագրական շուկաների և հասույթի ճանաչման ժամկետների:

հազ. դրամ	2021թ.	2020թ.
Շուկա		
Հայաստանի Հանրապետություն	10,010,400	6,622,112
ԱՊՀ այլ երկրներ	127,444	60,291
	10,137,844	6,682,403
Հասույթի ճանաչման ժամկետներ		
Ժամանակի ընթացքում փոխանցված ծառայություններ	10,137,844	6,682,403
Հասույթ հաճախորդների հետ պայմանագրերից	10,137,844	6,682,403

(գ) Պայմանագրերի գծով մնացորդներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով առևտրական դեբիտորական պարտքերի վերաբերյալ:

հազ. դրամ	Ցիբգ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
«Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի» կազմում ներառված դեբիտորական պարտքեր	14	696,410	650,449

Չի ադանադրվել տեղեկատվություն 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ մնացած կատարման պարտականությունների վերաբերյալ, որոնց սկզբնական ակնկալվող տևողությունը կազմում է մեկ տարի կամ պակաս, ինչպես դա թույլատրվում է ՖՀՄՄ 15-ով:

(դ) Կատարման պարտականություններ և հատույթի ճանաչման քաղաքականություն

Հասույթը չափվում է հաճախորդի հետ պայմանագրում սահմանված հատուցման հիման վրա: Խումբը ճանաչում է հասույթը, երբ հաճախորդին է փոխանցում ապրանքի կամ ծառայության նկատմամբ հսկողությունը:

Մտքը բերվող ադյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդների հետ պայմանագրերի կատարման պարտականությունների բնույթի և կատարման ժամկետների, այդ թվում՝ վճարման նշանակալի պայմանների և հասույթի ճանաչման համապատասխան քաղաքականության վերաբերյալ:

Ծառայության տեսակը	Կատարման պարտականությունների բնույթը և կատարման ժամկետները, ներառյալ վճարման նշանակալի պայմանները	Հասույթի ճանաչում ՏՀՄՍ 15 համաձայն
Վճարումների ընդունում, կանխիկացման և դրամական փոխանցումների ծառայություններ	Վճարումների ընդունման և կանխիկացման ծառայությունների գծով կատարման պարտականությունները կատարվում են, երբ Հնկերությունն ընդունում է վճարումներ Օպերատորների վերջնական հաճախորդներից: Վճարումների ընդունման, կանխիկացման կամ դրամական փոխանցումների ծառայությունների ակտերը ներկայացվում են ամսական կտրվածքով և սովորաբար ենթակա են վճարման 30 օրվա ընթացքում:	Վճարումների ընդունման, կանխիկացման և դրամական փոխանցումների ծառայություններից ստացվող հասույթը հիմնականում ներառում է ծառայություններից օգտվելու համար կատարվող ամսական վճարները և ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում ծառայությունների մատուցման ժամանակ: Կատարման պարտականության կատարման առաջընթացի չափումը հիմնված է ընդունված վճարումների, կանխիկացման գործառնությունների և դրամական փոխանցումների ծավալի վրա:
Սպասարկման և զովագրի ծառայություններ	Սպասարկման և զովագրի ծառայությունների հաշիվները դուրս են գրվում ամսական կտրվածքով և սովորաբար ենթակա են վճարման 30 օրվա ընթացքում:	Սպասարկման ծառայություններից ստացվող հասույթը հիմնականում ներառում է ծառայություններից օգտվելու համար կատարվող ֆիքսված ամսական վճարները և ճանաչվում է ժամանակի ընթացքում ծառայությունների մատուցման ժամանակ՝ անցած ժամանակահատվածը կիրառելով որպես կատարման պարտականության կատարման առաջընթացի չափման միավոր:

6. Եկամուտ և ծախսեր

(ա) Այլ եկամուտ

հազ. դրամ	2021թ.	2020թ.
Հուտ եկամուտ արտարժույթի առք ու վաճառքի գործառնություններից	181,369	133,284
Տույժեր և տուգանքներ	41,512	-
Օգուտ հիմնական միջոցների օտարումից	14,171	7,014
Հուտ եկամուտ պաշարների վաճառքից	979	11,901
Այլ	88,962	58,880
	326,993	211,079

(բ) Այլ ծախսեր

հազ. դրամ	2021թ.	2020թ.
Գովազդային արշավներ և նվերներ	148,765	90,764
Գովազդ և մարքեթինգ	72,062	28,967
Պրոցեսինգային համակարգի սպասարկում	48,900	48,660
Ցրանապորտային ծախսեր	44,024	25,915
Միջնորդավճարներ	41,809	30,734
Գործուղման և ներկայացուցչական ծախսեր	40,589	21,711
Կոմունալ և կապի ծախսեր	38,847	26,885
Հանախորհրդների սպասարկում	37,074	59,639
Արտաքին կազմակերպություններից ստացված ծախսեր	33,178	35,980
Մասնագիտական ծախսեր	28,647	10,120
Գրասենյակային պիտույքներ	24,965	15,518
Հուտ վնաս արտարժույթի առջ ու վաճառքի գործառնություններից	23,769	46,172
Պահանջներ	21,825	15,481
Նվիրատվություններ	17,842	38,176
Անվտանգության ծախսեր	11,053	7,728
Հարկեր և տուգանքներ	10,933	9,369
Այլ	89,042	64,195
	733,324	576,014

7. Հուտ ֆինանսական ծախսեր

հազ. դրամ	2021թ.	2020թ.
Ցածկում կամ վնասում ճանաչված		
Տոկոսային եկամուտ բանկային հաշիվների գծով	45,135	49,187
Հուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	-	45,799
Ֆինանսական եկամուտ	45,135	94,986
Հուտ կորուստ փոխարժեքային տարբերություններից	(303,324)	-
Տոկոսային ծախս վարկերի և փոխառությունների գծով	(45,344)	(27,272)
Տոկոսային ծախս վարձակալության գծով	(21,629)	(22,195)
Ֆինանսական ծախսեր	(370,297)	(49,467)
Ցածկում կամ վնասում ճանաչված գուտ ֆինանսական ծախսեր	(325,162)	45,519

8. Շահութահարկ

(ա) Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

Իսրիլի համար կիրառելի հայկական ընկերությունների համար գործող շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 18% (2020թ-ին՝ 18%):

հազ. դրամ	2021թ.	2020թ.
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս		
Ընթացիկ տարի	(587,255)	(306,228)
Պակաս ներկայացված նախորդ տարիներում	(21,606)	-
	(608,861)	(306,228)
Հետաձգված հարկի գծով ծախս		
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	7,920	15,581
Ընդամենը ծախս շահութահարկի գծով	(600,941)	(290,647)

Հարկի արդյունավետ դրույքաչափի համադրում

	2021թ.		2020թ.	
	հազ. դրամ	%	հազ. դրամ	%
Շահույթ նախքան շահութահարկով հարկումը	2,986,858		1,419,982	
Շահութահարկ՝ հաշվարկված հարկի կիրառելի դրույքաչափով	(537,634)	(18.0)	(255,597)	(18.0)
Պակաս ներկայացված նախորդ տարիներում	(21,607)	(0.7)	-	-
Չնվազեցվող ծախսեր	(41,700)	(1.3)	(35,050)	(2.5)
	(600,941)	(20.0)	(290,647)	(20.5)

(բ) Ճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները վերագրելի են հետևյալ հոդվածներին՝

հազ. դրամ	Ակտիվներ		Պարտավորություններ		Զուտ	
	2021թ.	2020թ.	2021թ.	2020թ.	2021թ.	2020թ.
Հիմնական միջոցներ	11,724	5,345	-	-	11,724	5,345
Պաշարներ	14,288	13,753	-	-	14,288	13,753
Տրամադրված փոխառություններ	4,074	4,220	-	-	4,074	4,220
Առևտրական և այլ դերհատրական պարտքեր	21,780	20,627	-	-	21,780	20,627
Օգտագործման իրավունքի նկատմամբ	2,869	2,870	-	-	2,869	2,870
Զուտ հարկային ակտիվներ/ (պարտավորություններ)	54,735	46,815	-	-	54,735	46,815

(գ) Հետաձգված հարկի մնացորդների փոփոխություններ

Հետաձգված հարկի մնացորդների բոլոր փոփոխությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

9. Հիմնական միջոցներ

հազ. դրամ	Վճարումների արոցեսինգի սարքավորումն.	Համակարգիչներ և գրասենյակային սարքավորումներ	Տնտեսական միջոցներ	Փոխադրա- միջոցներ	Վարձակալված գույքի բարելավում	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.	1,058,143	163,864	79,596	19,954	45,549	1,367,106
Ավելացումներ	81,272	26,530	33,774	1,162	82,521	225,259
Օտարումներ	(13,702)	(30)	(1,240)	-	-	(14,972)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	1,125,713	190,364	112,130	21,116	128,070	1,577,393
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	1,125,713	190,364	112,130	21,116	128,070	1,577,393
Ավելացումներ	76,775	55,764	19,722	4,966	37,056	194,283
Օտարումներ	(23,549)	-	-	-	-	(23,549)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	1,178,939	246,128	131,852	26,082	165,126	1,748,127
Մաշվածություն						
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2020թ.	495,809	114,488	50,986	4,269	7,600	673,152
Տարվա մաշվածություն	86,986	30,365	12,201	2,726	2,744	135,022
Օտարումներ	(10,022)	-	(1,205)	-	-	(11,227)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	572,773	144,853	61,982	6,995	10,344	796,947
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2021թ.	572,773	144,853	61,982	6,995	10,344	796,947
Տարվա մաշվածություն	90,217	30,711	18,822	3,334	7,237	150,321
Օտարումներ	(21,655)	-	-	-	-	(21,655)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	641,335	175,564	80,804	10,329	17,581	925,613
Հաշվեկշռային արժեք						
Առ 1 հունվարի 2020թ.	562,334	49,376	28,610	15,685	37,949	693,954
Առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	552,940	45,511	50,148	14,121	117,726	780,446
Առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	537,604	70,564	51,048	15,753	147,545	822,514

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 214,261 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով վճարումների արոցեսինգի սարքավորումները (2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 204,460 հազար դրամ) գրավադրված են գրավով սպահովված վարկի դիմաց (Ծանոթագրություն 18 (ա)):

10. Ոչ նյութական ակտիվներ

հազ. դրամ	Համակարգչային ծրագրեր	Լիցենզիաներ	Տերմինալի տեղադրման թայմաույթյուն	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք				
Մնացորդը սա 1 հունվարի 2020թ.	156,758	16,089	-	172,847
Ավելացումներ	65,452	392	375,000	440,844
Մնացորդը սա 31 դեկտեմբերի 2020թ.	222,210	16,481	375,000	613,691
Մնացորդը սա 1 հունվարի 2021թ.				
Մնացորդը սա 1 հունվարի 2021թ.	223,634	15,334	375,000	613,968
Ավելացումներ	70,825	-	-	70,825
Մնացորդը սա 31 դեկտեմբերի 2021թ.	294,459	15,334	375,000	684,793
Ամորտիզացիա				
Մնացորդը սա 1 հունվարի 2020թ.	74,267	9,664	-	83,931
Տարվա ամորտիզացիա	12,142	1,266	-	13,408
Մնացորդը սա 31 դեկտեմբերի 2020թ.	86,409	10,930	-	97,339
Մնացորդը սա 1 հունվարի 2021թ.	86,891	10,460	-	97,351
Տարվա ամորտիզացիա	20,407	1,305	125,000	146,712
Մնացորդը սա 31 դեկտեմբերի 2021թ.	107,298	11,765	125,000	244,063
Հաշվեկշռային արժեք				
Առ 1 հունվարի 2020թ.	82,491	6,425	-	88,916
Առ 31 դեկտեմբերի 2020թ.	135,801	5,551	375,000	516,352
Առ 31 դեկտեմբերի 2021թ.	187,161	3,569	250,000	440,730

11. Գույովիլ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
«Մեզա Պանտերա» ՄՊԸ-ի ձեռքբերման գծով գույովիլ	1,077,950	1,077,950
«Ընդ-Սեդ Սերվիս» ՄՊԸ-ի ձեռքբերման գծով գույովիլ	79,750	79,750
	1,157,700	1,157,700

(ա) Գույովիլ պարունակող դրամատեղծ միավորի արժեզրկման ստուգում

Արժեզրկման ստուգման նպատակով գույովիլը բաշխվում է ԽՍՀ-ի ընդհանուր գործառնություններին, բացառությամբ առցանց դրամապահանակի աշխատանքից և դրամական փոխանցումներից ստացվող դրամական հոսքերի: Խումբը չունի ավելի փոքր դրամատեղծ միավոր, որի միջոցով հնարավոր կլիներ վերահսկել գույովիլը ներքին կառավարչական նպատակների համար:

Դրամատեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը հիմնված է վերջինիս օգտագործման արժեքի վրա, որը որոշվել է գեղչելով ԽՍՀ-ի շարունակվող գործառնություններից առաջացող ապագա դրամական հոսքերը: Որոշվել է, որ դրամատեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը գերազանցում է վերջինիս հաշվեկշռային արժեքից և արժեզրկումից կորուստ չի ճանաչվել:

Չեղյալ դրամական հոսքերի կանխատեսումների համար կիրառված հիմնական ենթադրություններ

Օգտագործման արժեքը որոշելու համար կիրառված հիմնական ենթադրություններն են գեղչման դրույքը և նախքան տոկոսների վճարումը, հարկումը, մաշվածության և ամորտիզացիայի մասնաճանաչումները շահույթի (EBITDA) մարժաները:

(i) Չեղյալ դրույք

Դրամատեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար կիրառվել է 15.1% նախքան հարկումը գեղչման անվանական դրույք:

Չեղյալ դրույքը որոշվել է հիմք ընդունելով անցյալ ժամանակաշրջանների փորձը և ավյալ ոլորտի համար կապիտալի միջին կշռված արժեքի միջինը, որը հիմնված է պարտքի լծակավորման 25.4% հնարավոր տիրույթի վրա՝ 14.9% միջին շուկայական տոկոսադրույքով:

(ii) Բյուջեով նախատեսված EBITDA-ի նվազում

EBITDA-ի մարժայի կանխատեսվող մակարդակները կանխատեսման հորիզոնի համար համապատասխանում էին պատմական մեծություններին: Հաշվի առնելով գործունեության դինամիկան և ոլորտի առանձնահատկությունները՝ EBITDA մարժայի աճի տեմպն կանխատեսման առաջին ժամանակաշրջանում հիմնավորվում է անցյալ ժամանակաշրջանների մակարդակներով և Ընկերության 2022թ. բյուջեով՝ հետագա աճով, որը համապատասխանում է ԱՄՀ-ի ՀՀ գնահի կանխատեսմանը վերլուծության ամսաթվի դրությամբ հետագա տարիների՝ 2023 -2026թթ. համար:

(iii) Չգալույնությունը ենթադրությունների փոփոխությունների նկատմամբ

Օգտագործվող գեղչման դրույքի 5%-ով աճը կհանգեցնեք փոխհատուցվող գումարի և հաշվեկշռային արժեքի դրական տարբերության նվազմանը 29%-ով:

12. Պաշարներ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Պահեստանասեր	64,279	50,038
Այլ	76,624	26,554
	140,903	76,592

13. Տրամադրված փոխառություններ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ		
<այլակյան վարկային կազմակերպություններին տրված փոխառություններ	175,000	-
Նապակցված կողմերին տրված փոխառություններ	25,000	-
	200,000	-
Ընթացիկ ակտիվներ		
Նապակցված կողմերին տրված փոխառություններ	58,432	11,120
	58,432	11,120
	258,432	11,120

Տրամադրված փոխառությունները ժամկետանց չեն և արժեզրկված չեն:

14. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Ստացվելիք միջնորդավճարներ	570,274	572,499
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր այլ ծառայությունների գծով	126,136	77,950
Ընդամենը առևտրական դեբիտորական պարտքեր	696,410	650,449
Տրված կանխավճարներ	196,837	129,339
Դեբիտորական պարտքեր դրամական փոխանցումների գծով	87,259	-
Այլ դեբիտորական պարտքեր	5,382	19,679
Ընդամենը այլ դեբիտորական պարտքեր	289,478	149,018
Ընդամենը առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	985,888	799,467

Պարտքային և արժույթային ռիսկերին Խճբի ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը և առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից կորուստները ներկայացված են Ծանոթագրություն 21-ում:

15. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Բանկային հաշիվների մնացորդներ	5,877,426	2,271,081
Դրամական միջոցները տերմինավորված	2,033,660	1,602,085
Դրամական միջոցները դրամարկղում	1,658,870	1,320,128
Դրամական միջոցները ճանապարհին	979,089	868,761
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները դրամական միջոցների հոսքերի և ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություններում	10,549,045	6,062,055

Տոկոսադրույքի ռիսկին Խոսի եկթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը և ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների զգայնության վերլուծությունը ներկայացված են Ծանոթագրություն 21-ում:

16. Կապիտալ և պահուստներ

(ա) Բաժնետիրական կապիտալ

*Բաժնետոմսերի բանակը, եթե այլ տեղեկատվություն
կրկնվի*

	Սովորական բաժնետոմսեր	
	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Հունվարի 1-ի և դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ թողարկված, անբողջվին վճարված	220,000	150,000
Հայտարարված բաժնետոմսեր – անվանական արժեք	1,000 դրամ	1,000 դրամ

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերը հավասար իրավունքներ ունեն Խոսի մնացորդային ակտիվների նկատմամբ:

Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Ընկերության բաժնետերերի ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ նայն սկզբունքով:

2021թ. սեպտեմբերի բաժնետերերի արտահերթ ժողովի ընթացքում հաստատվեց 70 հազար սովորական բաժնետոմսերի թողարկումը՝ 1,000 դրամ արժեքով մեկ բաժնետոմսի համար (2020թ-ին բաժնետոմսեր չեն թողարկվել):

(բ) Ծախսաբաժիններ

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն՝ Ընկերության և վերջինիս դուստր կազմակերպությունների բաշխման եկթակա պահուստները սահմանափակվում են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն պատրաստված Ընկերության համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում գրանցված չբաշխված շահույթի մնացորդով, բացառությամբ չբաշխված շահույթի համար գործող ստորև ներկայացված սահմանափակումների:

Օրենսդրության պահանջների համաձայն՝ Ընկերությունը պետք է ձևավորի բաշխման ոչ եթակա պահուստ իր չբաշխված շահույթից՝ իր բաժնետիրական կապիտալի 15%-ի չափով ստացա վնասները ծածկելու համար:

2021թ-ին Ընկերությունը հայտարարել է 1,415,000 հազար դրամ գումարով շահաբաժիններ (2020թ-ին՝ 250,000 հազար դրամ) և վճարել է 589,002 հազար դրամ (2020թ-ին՝ 36,029 հազար դրամ), Ծախսաբաժինների մնացած մասը փոխարկվել է վարկերի և փոխառությունների: Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող շահաբաժինը կազմում է 6,432 դրամ (2020թ-ին՝ 1,667 դրամ):

17. Կապիտալի կառավարում

Խորհրդի քաղաքականությանը պահանջվում է ապահովել կապիտալի կայուն բազա ներդրողների և վարկատուների և գործունեության հետագա կայուն զարգացումն ապահովելու համար: Տնօրենների խորհուրդը վերահսկում է կապիտալի եկամտաբերությունը, որը ԽՍՀ-ի կողմից որոշվում է որպես գործառնական գործունեության արդյունքի և ընդհանուր սեփական կապիտալի (առանց չվերահսկող բաժնետնասի) հարաբերակցություն: Տնօրենների խորհուրդը վերահսկում է նաև սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերին վճարվող շահաբաժինների մակարդակը:

Խումբը վերահսկում է կապիտալը՝ օգտագործելով ճշգրտված գույտ պարաբի և սեփական կապիտալի հարաբերակցությունը: Այդ նպատակով ճշգրտված գույտ պարաբը սահմանվում է որպես պարտավորությունների ընդհանուր գումար, որը ներառում է առկոսակիր վարկերը և փոխառությունները՝ հանած դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները:

Ստորև ներկայացված է դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ԽՍՀ-ի ճշգրտված գույտ պարաբի և սեփական կապիտալի հարաբերակցությունը:

հազ. դրամ	2021թ.	2020թ.
Ընդամենը պարտավորություններ	12,022,327	7,875,770
Հանած՝ դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները	(10,549,045)	(6,062,055)
Չուտ պարաբ	1,473,282	1,813,715
Ընդամենը սեփական կապիտալ	2,835,637	1,805,472
Չուտ պարաբի և սեփական կապիտալի հարաբերակցությունը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	0.52	1.00

Տարվա ընթացքում կապիտալի կառավարման ԽՍՀ-ի մոտեցումը չի փոխվել:

Ընկերության կապիտալի չափի պահանջները սահմանվում և վերահսկվում են ՀՀ ԿԲ-ի կողմից:

Ընկերությունը որպես կապիտալ սահմանում է օրենսդրությամբ վճարային կազմակերպությունների կապիտալի համար սահմանված հոդվածները: ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված կապիտալի ներկայիս պահանջների համաձայն՝ վճարային կազմակերպությունների նվազագույն ընդհանուր կապիտալը պետք է կազմի 100,000 հազար դրամ (2020թ-ին՝ 100,000 հազար դրամ): 2021թ և 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը պահպանել է ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափը:

18. Վարկեր և փոխառություններ

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն անորտիզացված արժեքով չափվող ԽՆԲԻ տոկոսակի վարկերի և փոխառությունների պայմանագրային պայմանների վերաբերյալ: Տոկոսադրույքի, արժույթային և իրացվելիության ռիսկերին ԽՆԲԻ ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 21-ում:

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		
Գրավով չափանովված փոխառություններ կապակցված կողմերից	589,849	123,021
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	-	375,000
	589,849	498,021

(ա) Պայմանները և մարման ժամանակացույցը

Ստորև ներկայացված են վարկերի և փոխառությունների համար գործող պայմանները:

հազ. դրամ	Մրժույթ	Մեվանակ. տոկոսադր.	Մարման ամիս	31 դեկտեմբերի 2021թ.		31 դեկտեմբերի 2020թ.	
				Մեվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Մեվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք
Գրավով չափանովված փոխառություն այլ կապակցված կողմերից	<< դրամ	11%	2024	589,849	589,849	123,021	123,021
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	<< դրամ	13%	2023	-	-	375,000	375,000
Ընդամենը առկասակի պարտավորություններ				589,849	589,849	498,021	498,021

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գրավով ապահովված վարկի դիմաց գրավադրված են 214,261 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով վճարումների պրոցեսինգի սարքավորումները (31 դեկտեմբերի 2020թ.՝ 204,460 հազար դրամ) (Ծանոթագրություն 9):

(բ) Պարտավորությունների փոփոխությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի համադրում

հազ. դրամ	Վարկեր և փոխառություններ	
	2021թ.	2020թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	498,021	975,878
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված		
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից	25,000	375,000
Վարկերի և փոխառությունների մարում	(737,812)	(1,100,890)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	(712,812)	(725,890)
Հայտատարված շահաբաժիններից ստացված փոխառություններ	795,066	244,535
Այլ փոփոխություններ		
Տոկոսային ծախս	45,344	27,272
Վճարված տոկոսներ	(35,770)	(23,774)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	589,849	498,021

19. Վարձակալություն

Ստորև ներկայացված է տեղեկատվություն այն վարձակալությունների վերաբերյալ, որոնց շրջանակում հաւմբը հանդես է այլս որպես վարձակալ:

(ա) Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

հազ. դրամ	2021թ.	2020թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	189,356	252,437
Ավելացումներ օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների գծով	136,334	-
Ժամանակաշրջանի մաշվածության գումար	(49,395)	(63,081)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	276,295	189,356

(բ) Պարտավորությունների փոփոխությունների և ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի համադրում – վարձակալության գծով պարտավորություններ

հազ. դրամ	2021թ.	2020թ.
Մնացորդը առ 1 հունվարի	212,802	258,638
Փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված		
Ավելացումներ	136,334	-
Հիմնական գումարի մարում	(50,209)	(45,836)
Ընդամենը փոփոխություններ ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի հետ կապված	86,125	(45,836)
Այլ փոփոխություններ		
Ցուկտային ծախս	21,629	22,195
Վճարված տոկոսներ	(21,629)	(22,195)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	298,927	212,802

(գ) Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

հազ. դրամ	2021թ.	2020թ.
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների մաշվածություն	49,395	63,081
Վարձակալության գծով պարտավորությունների գծով տոկոսներ	21,629	22,195
Տերմինալների տարածքների վարձակալության ծախս և այլ կարճաժամկետ վարձակալություններ	486,119	448,438

20. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.	31 դեկտեմբերի 2020թ.
Օպերատորներին վճարվելիք գումարներ	9,067,135	5,645,802
Գործակալներին վճարվելիք գումարներ	374,396	297,200
Այլ առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	390,572	208,201
Գործակալների կողմից դեպոնացված միջոցներ	314,045	322,270
Աշխատակիցներին վճարվելիք գումարներ	17,521	10,389
Ընդամենը առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	10,163,669	6,483,862
Ստացված կանխավճարներ	374,831	245,706
Հաշվեդրված ծախսեր	48,469	197,806
Պետական բյուջե վճարվելիք գումարներ	134,800	600
Ընդամենը այլ կրեդիտորական պարտքեր	558,100	444,112
Ընդամենը առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	10,721,769	6,927,974
Ընթացիկ	10,567,970	6,830,599
Ոչ ընթացիկ	153,799	97,375

Օպերատորներին վճարվելիք գումարներն իրենցից ներկայացնում են օպերատորների անունից ընդունված վճարները, որոնք չեն փոխանցվել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերի հետ կապված արժույթային և իրացվելիության ռիսկերին Իսրիլի ենթարկվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 21-ում:

21. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում

(ա) Հաշվապահական հաշվառման դասակարգումներ և իրական արժեք

Ղեկավարության գնահատմամբ բոլոր ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների իրական արժեքները նուստավորապես համապատասխանում են վերջիններին հաշվեկշռային արժեքներին՝ պայմանավորված ակտիվների և պարտավորությունների կարճաժամկետ բնույթով կամ երկարաժամկետ ակտիվների և պարտավորությունների համար գործող շուկայական տոկոսադրույքների հետ նուստարկումով:

(բ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

Ֆինանսական գործիքներն օգտագործելիս Իսումբը ենթարկվում է հետևյալ ռիսկերին.

- պարտքային ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 21 (բ) (ii)),
- իրացվելիության ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 21 (բ) (iii)),
- շուկայական ռիսկ (տես Ծանոթագրություն 21 (բ) (iv)):

(i) Ռիսկերի կառավարման հիմունքներ

Տնօրենների խորհուրդը պատասխանատու է Իսրիլի ռիսկերի կառավարման համակարգի կազմակերպման և հսկողության համար:

Իսրիլի ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել և վերլուծել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Իսումբը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և հսկողության մեխանիզմներ, ինչպես նաև հսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը սահմանված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը

կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների և ԽՍՀի գործունեության փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով: Դասընթացների և կառավարման ստանդարտների և ընթացակարգերի միջոցով ԽՍՀ-ն բնականաբար ունի ստեղծել հսկողության կանոնակարգված և գործող համակարգ, որտեղ բոլոր աշխատակիցները հստակ պատկերացում ունեն իրենց դերերի և պարտականությունների մասին:

(ii) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական կորուստ կրելու ռիսկն է, երբ հաճախորդը կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմը չի կատարում իր պայմանագրային պարտականությունները, և առաջանում է հիմնականում ԽՍՀի հաճախորդներից ստացվելիք դեբիտորական պարտքերի հետ կապված:

Ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին

Ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին: Ստորև ներկայացված է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

ԽՈՒ ԱՊՐԱՄ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2021թ.	2020թ.
Տրամադրված փոխառություններ	258,432	11,120
Բանկային ավանդներ	156,167	-
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի	783,669	650,449
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	6,856,515	3,139,842
	8,054,783	3,801,411

Տրամադրված փոխառություններ

ԽՍՀի քաղաքականության համաձայն՝ փոխառությունները տրամադրվում են հիմնականում կապակցված կողմերին՝ առանց գրավ պահանջելու:

Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

Պարտքային ռիսկին ԽՍՀի ենթարկվածությունը հիմնականում կախված է յուրաքանչյուր պատվիրատուի բնութագրերից: Այնուամենայնիվ, ղեկավարությունը դիտարկում է նաև այն գործոնները, որոնք կարող են ազդեցություն ունենալ ԽՍՀի հաճախորդների բազայի վրա, այդ թվում՝ այն ոլորտին և երկրին բնորոշ պարտազանցման ռիսկը, որտեղ իրենց գործունեությունն են իրականացնում հաճախորդները:

Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի մոտ 73%-ն իրենից ներկայացնում է վճարային ծառայություններից ստացվելիք գումարները, որոնք պարտքային ռիսկի չեն ենթարկվում, քանի որ ԽՍՀ-ն անընդհատ վճարումներ է ընդունում օպերատորների ամունից և պահում է կրեդիտորական պարտքերի մնացորդն ընդունված վճարումներից (տես Ծանոթագրություն 20): 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ԽՍՀ-ն ուներ 531,505 հազար դրամ գումարով կրեդիտորական պարտքեր առևտրական դեբիտորական պարտքերի դիմաց: ԽՍՀ-ն ուներ 71,064 հազար դրամ գումարով ակնկալվող պարտքային կորուստ առևտրական դեբիտորական պարտքերի մնացած մնացորդի գծով:

ԽՍՀ-ն օգտագործում է պահուստավորման մատրից ֆիզիկական անձանցից ստացվելիք առևտրական դեբիտորական պարտքերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելու համար, որոնք ներառում են մեծ թվով փոքր գումարով մնացորդներ: Կորստի մակարդակը հաշվարկվում է «roll rate» մեթոդով, որը հիմնված է այն հավանականության վրա, որ դեբիտորական պարտքը կանցնի ժամկետանցությունից մինչև դուրս գրումը հաջորդական փուլերով:

Խումբը չի պահանջում գրավ առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի համար:

Ստորև ներկայացված է առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով պարտքային ռիսկին ենթարկվածությունն ըստ աշխարհագրական տարածաշրջանների:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2021թ.	2020թ.
Հայաստանի Հանրապետություն	694,668	649,286
ԱՊՀ այլ երկրներ	89,001	1,163
	783,669	650,449

Ստորև ներկայացված է առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով պարտքային ռիսկին ենթարկվածությունն ըստ հաճախորդների տեսակների:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2021թ.	2020թ.
Առցանց խաղեր	307,577	223,541
Հեռահաղորդակցության ընկերություններ	215,461	302,794
Բանկեր և այլ ֆինանսական կազմակերպություններ	97,629	46,139
Կոմունալ ծառայություններ նառուցող ընկերություններ	33,822	31,994
Առևտուր	5,336	5,094
Այլ	123,844	40,887
	783,669	650,449

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ և օգտագործման սահմանափակումով դրամական միջոցներ

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 6,856,515 հազար դրամ գումարով դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ և օգտագործման սահմանափակումով դրամական միջոցներ (2020թ-ին՝ 3,139,842 հազար դրամ), որն իրենից ներկայացնում է ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին այս ակտիվների հետ կապված: Ստորև ներկայացված է «Moody's» վարկանիշային գործակալության վարկանիշների վրա հիմնված դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների և օգտագործման սահմանափակումով դրամական միջոցների պարտքային որակը:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2021թ.	2020թ.
- Ba1-ից Ba3 վարկանիշով	4,230,496	181,676
- B1-ից B3 վարկանիշով	390,331	1,302,330
- առանց վարկանիշի	2,235,688	1,655,836
	6,856,515	3,139,842

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ 696,112 հազար դրամ գումարով դրամական միջոցներ ճանապարհին (2020թ-ին՝ 868,761 հազար դրամ), որոնք ներառված են «առանց վարկանիշի» դասում՝ վերը ներկայացված աղյուսակում: Ճանապարհին գտնվող դրամական միջոցների համար ապահովություն են ծառայում ստացված կանխավճարները, երաշխավորությունները և գրավադրված վճարումների պրոցեսինգի սարքավորումները:

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գծով արժեզրկումը չափվել է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստների հիմունքով և արտացոլում է ռիսկին ենթարկվող գործիքների կարճ ժամկետները: Հիմք ընդունելով պայմանագրային կողմերի արտաքին վարկանիշները՝ Խումբն իր դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների պարտքային ռիսկը գնահատում է որպես ցածր:

Ընթացիկ հաշիվների և ճանապարհին գտնվող դրամական միջոցների գծով արժեզրկման գծով պահուստ չի ճանաչվել ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն:

(iii) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Խումբը կունենա դժվարություններ ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված իր պարտականությունները կատարելիս, որոնք մարվելու են դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվ արձանագրելով: Իրացվելիության ռիսկի կառավարման հարցում Խումբի նուտեցումն է ապահովել, որքանով հնարավոր է, բավարար իրացվելիություն սովորական և արտասովոր պայմաններում պարտավորությունները սահմանված ժամկետներում կատարելու համար՝ առանց անընդունելի կորուստներ կրելու կամ Խումբի հեղինակությունը վտանգելու:

Ենթարկվածությունն իրացվելիության ռիսկին

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրով մնացած մարման ժամկետները հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Ներկայացված են համախառն և չզեղված գումարները, որոնք ներառում են գնահատված տոկոսների վճարումները:

31 դեկտեմբերի 2021թ.	Հաշվեկշիռ. արժեք	Պայմանագրային դրամական հոսքեր						Մվելի քան 5 տարի
		Ընդամենը	Ցզգահանջ	Միևնի 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի	
հազ. դրամ								
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ								
-Կարկեր և փոխառություններ	589,849	744,268	32,594	10,216	51,082	61,298	589,077	-
-Կարճակալության գծով պարտավորություններ	298,927	372,867	-	12,296	64,525	93,289	199,941	2,816
Մեևարական կրեդիտորական պարտքեր	10,163,669	10,163,669	57,246	9,795,598	157,026	29,843	123,956	-
	11,052,445	11,280,804	89,840	9,818,110	272,633	184,430	912,974	2,816

31 դեկտեմբերի 2020թ.	Հաշվեկշիռ. արժեք	Պայմանագրային դրամական հոսքեր						Մվելի քան 5 տարի
		Ընդամենը	Ցզգահանջ	Միևնի 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի	
հազ. դրամ								
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ								
-Կարկեր և փոխառություններ	498,021	654,679	-	7,479	40,469	182,981	423,750	-
-Կարճակալության գծով պարտավորություններ	212,082	269,207	-	12,339	58,555	92,391	94,178	11,744
Մեևարական կրեդիտորական պարտքեր	6,483,862	6,483,862	-	6,162,992	223,495	40,986	56,389	-
	7,193,965	7,407,748	-	6,182,810	322,519	316,358	574,317	11,744

Չի ակնկալվում, որ ժամկետայնության վերլուծությունում ներառված դրամական միջոցների հոսքերը կարող են առաջանալ շատ ավելի վաղ ժամկետներում կամ նշանակալիորեն տարբեր գումարների չափով:

(iv) Ծուկայական ռիսկ

Ծուկայական ռիսկին ԽՆԲԻ եկամտի կամ ֆինանսական գործիքների արժեքի տատանման ռիսկն է շուկայական գների, օրինակ՝ արտարժույթի փոխարժեքների, տոկոսադրույքների և բաժնետոմսերի գների փոփոխությունների հետևանքով: Ծուկայական ռիսկի կառավարման նպատակն է կառավարել և հսկել շուկայական ռիսկին ենթարկվածությունը և պահպանել այն ընդունելի սահմանաչափերում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Արժույթային ռիսկ

Արժույթային ռիսկին ԽՆԲԻ ենթարկվածությունը կապված է ԽՆԲԻ կազմի մեջ մտնող ընկերությունների ֆունկցիոնալ արժույթից տարբեր արժույթով արտահայտված վաճառքների, գնումների և փոխառությունների արժույթի հետ: Այս գործառնություններն էինականում իրականացվում են ԱՄՆ դոլարով, եվրոյով և ռուսական ռուբլով:

Ենթարկվածությունն արժույթային ռիսկին

Ստորև ներկայացված է ԽՆԲԻ ենթարկվածությունն արժույթային ռիսկին:

հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլարով	Եվրոյով	Ռուբլով	ԱՄՆ դոլարով	Եվրոյով	Ռուբլով
	արտահայտված 2021թ.	արտահայտված 2021թ.	արտահայտված 2021թ.	արտահայտված 2020թ.	արտահայտված 2020թ.	արտահայտված 2020թ.
Առևտրական դեբիտորական պարտքեր	-	-	81,734	-	-	2,278
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	261,734	128,036	4,028,550	271,358	135,995	610,589
Առևտրական կրեդիտորական պարտքեր	-	-	(137,021)	(76,661)	-	(148,792)
Զուտ ենթարկվածություն	261,734	128,036	3,973,263	194,697	135,995	604,508

Տարվա ընթացքում կիրառվել են արտարժույթի հետևյալ փոխարժեքները.

<< դրամով	Միջին փոխարժեք		Միջին փոխարժեքը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ	
	2021թ.	2020թ.	2021թ.	2020թ.
1 ԱՄՆ դոլար	503.81	489.31	480.14	522.59
1 եվրո	596.65	559.30	542.61	641.11
1 ռուսական ռուբլի	6.84	6.79	6.42	7.02

Ձգայնության վերլուծություն

Ստորև ներկայացված դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի ողջանտորեն հնարավոր աճը (նվազումը) ԱՄՆ դոլարի, եվրոյի և ռուսական ռուբլու նկատմամբ կազդեր արտարժույթով արտահայտված ֆինանսական գործիքների չափման վրա և շահույթի կամ վնասի վրա ստորև ներկայացված գումարների չափով: Արտարժույթի փոխարժեքի տատանումներից առաջացող օգուտը (կորուստը) ենթակա չէ հարկման (ենթակա չէ նվազեցման): Վերլուծության ժամանակ ենթադրվում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ և հաշվի չի առնում կանխատեսվող վաճառքի և գնումների ազդեցությունը:

հազ. դրամ	ԱՆ	
	Շահույթ կամ վնաս	Նվազում Շահույթ կամ վնաս
31 դեկտեմբերի 2021թ.		
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ	(26,173)	26,173
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն եվրոյի նկատմամբ	(12,804)	12,804
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ռուբլու նկատմամբ	(397,326)	397,326
31 դեկտեմբերի 2020թ.		
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ	(19,470)	19,470
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն եվրոյի նկատմամբ	(13,600)	13,600
ՀՀ դրամի փոխարժեքի 10% փոփոխություն ռուբլու նկատմամբ	(60,451)	60,451

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն են ունենում հիմնականում վարկերի և փոխառությունների վրա՝ փոխելով կամ դրանց իրական արժեքը (ֆիքսված տոկոսադրույքով պարտք) կամ ապագա դրամական հոսքերը (փոփոխուն տոկոսադրույքով պարտք): Ղեկավարությունը չի կիրառում ֆիքսված կամ փոփոխուն տոկոսադրույքների նկատմամբ Խմբի ենթարկվածությունը որոշող ձևակերպված բաղաբաղկանություն: Այնուամենայնիվ, նոր վարկերի կամ փոխառությունների դեպքում դեկավարությունը հիմնվում է իր դատողությունների վրա որոշելու հստակ, թե որ տոկոսադրույքը՝ ֆիքսված թե փոփոխուն, ավելի բարենպաստ կլինի Խմբի համար մինչև մարման ժամկետն ակնկալվող ժամանակաշրջանի ընթացքում:

Ենթարկվածությունը տոկոսադրույքի ռիսկին

Ստորև ներկայացված են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խմբի տոկոսակիր ֆինանսական գործիքները՝ տոկոսադրույքի կտրվածքով:

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	
	2021թ.	2020թ.
Ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքներ		
Ֆինանսական ակտիվներ	356,167	11,120
Ֆինանսական պարտավորություններ	(589,849)	(498,021)
	(233,682)	(486,901)

Իրական արժեքի զգայնության վերլուծություն ֆիքսված տոկոսադրույքով գործիքների համար

Խումբը չի հաշվառում ֆիքսված տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքները որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող: Այդ իսկ պատճառով, հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների փոփոխությունն ազդեցություն չէր ունենա շահույթի կամ վնասի կամ սեփական կապիտալի վրա:

22. Դուստր կազմակերպություններ

Ստորև ներկայացված են ԽՍՀ-ի դուստր կազմակերպությունները:

Մեկանունը	Գրանցման երկիրը	Հիմնական գործունեությունը	Սեփականության %	
			2021թ.	2020թ.
«Թեյ-Մեյ Մերվիս» ՄՊԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Ընկերության հիմնական գործունեությունը գովազդի համար տարածքի տրամադրումն է վնասարկի տերմինալների վրա և տերմինալների տեխնիկական սպասարկման ծառայությունների մատուցումն է:	100%	100%
«Մեզա Պանտերա» ՄՊԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	Ընկերության գործունեությունը դադարեցվել է 2016թ-ից:	50%	50%

23. Պայմանական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական ծառայությունների ոլորտը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք յայնուրեւ տարածված են այլ երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: ԽՍՀ-ի տերմինալներն ապահովագրված են: Այնուամենայնիվ, ԽՍՀ-ն ամբողջովին չի ապահովագրել իր հիմնական միջոցները և սարքավորումները, այն ապահովագրված չէ գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ ԽՍՀ-ի տարածքում տեղի ունեցած պատահարների կամ վերջինիս գործունեության հետևանքով գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց: Քանի դեռ ԽՍՀ-ն չունի համապատասխան ապահովագրական ծածկույթ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ռեկացումը կարող է զգալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ ԽՍՀ-ի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) Դատական վարույթներ

Բնականոն գործունեության ընթացքում ԽՍՀ-ն կարող է հանդես գալ որպես դատական վարույթների և հայցերի կողմ: Դեկլարությունը գտնում է, որ նման վարույթների կամ հայցերի արդյունքում առաջացող պարտավորությունների վերջնական գումարը, եթե այդպիսիք լինեն, նշանակալի բացասական ազդեցություն չի ունենա ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործունեության արդյունքների վրա:

(գ) Պայմանական հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի հարկային համակարգը, լինելով համեմատաբար նոր, բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատական որոշումների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք երբեմն հասակ չեն, հակասական են, ինչը ենթադրում է տարբեր մեկնաբանություններ: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են սանձանել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն առաջադրել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման անսպառնալից անցել է երեք տարի:

2021թ. հունվարի 1-ից Հայաստանի Հանրապետությունում գործում է տրանսֆերային գնագոյացման օրենսդրությունը: Օրենսդրությունը գործում է 2021թ. և հայտնի տարիներ համար: Տրանսֆերային գնագոյացման տեղական կանոնները համանման են ՏՀԶԿ-ի ուղեցույցներին, սակայն որոշակի հանգամանքներում առկա է անորոշություն հարկային օրենսդրության գործնական կիրառման հետ կապված:

Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնները պարտադրում են հարկ վճարողներին պատրաստել տրանսֆերային գնագոյացման փաստաթղթեր վերահսկվող գործարքների համար, սահմանում են լրացուցիչ հարկերի և տուևների հաշվեգրման հիմքեր և մեխանիզմներ, եթե վերահսկվող գործարքների գները տարբերվում են շուկայական գներից:

Տրանսֆերային գնագոյացման կանոնները կիրառելի են ստորև ներկայացված գործարքների նկատմամբ, եթե վերահսկվող գործարքի հանրագումարը գերազանցում 200 միլիոն դրամը հարկային տարում:

- միջառնական գործարքներ կապակցված կողմերի միջև,
- միջառնական գործարքներ օֆշորային գոտիներում գրանցված ընկերությունների հետ՝ անկախ կապակցված կողմ լինելու հանգամանքից,
- կապակցված կողմերի միջև երկրի ներսում իրականացվող որոշ գործարքներ, որոնք սահմանված են ՀՀ հարկային օրենսգրքով:

Քանի որ հարկային մարմինները և դատարանները չունեն տրանսֆերային գնագոյացման կանոնների կիրառման փորձ, դժվար է կանխատեսել տրանսֆերային գնագոյացման նոր կանոնների ազդեցությունը այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել այլ երկրների ռիսկերի համեմատ շատ ավելի մեծ ռիսկեր: Ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանաբար է ճանաչել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի կիրառելի հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատական որոշումների իր մեկնաբանությունների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են էական լինել այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

24. Կապակցված կողմեր

(ա) Մայր կազմակերպություն և վերջնական վերահսկող կողմ

Ընկերության մայր կազմակերպությունն է Կիպրոսում գրանցված Lendasy Trading Ltd, որի վերջնական վերահսկող անձն է՝ Կոնիա Կիրնիցկայան:

Ընկերության վերջնական մայր կազմակերպությունը չի հրապարակում ֆինանսական հաշվետվություններ:

(բ) Գործարքներ Տնօրենների խորհրդի անդամների և ղեկավարության հետ

(i) Տնօրենների խորհրդի և ղեկավարության վարձատրությունը

Տարվա ընթացքում առանցքային ղեկավար անձնակազմը ստացել է ստորև ներկայացված վարձատրությունը, որը ներառված է անձնակազմի գծով ծախսերում:

հազ. դրամ	2021թ.	2020թ.
Աշխատավարձ և պարգևավճարներ	75,954	66,377

(ii) Գործարքներ Տնօրենների խորհրդի և ղեկավարության հետ

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը ղեկուսների 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 ղեկուսների	
	2021թ.	2020թ.	2021թ.	2020թ.
Տրամադրված փոխառություններ	61,000	-	66,900	6,000

(iii) **Գործարքներ սեփականատերերի հետ**

հազ. դրամ	Գործարքի գումարը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	
	2021թ.	2020թ.	2021թ.	2020թ.
Ստացված վարկեր և փոխառություններ				
Բաժնետերեր	820,066	416,835	589,849	123,021

Ստացված վարկերի և փոխառությունները ենթակա են մարման 2024թ-ին՝ 11% տոկոսադրույքով:

25. Չափման հիմունքներ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով:

26. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասեր

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար, եթե կազմի մեջ մտնող ընկերությունների կողմից:

(ա) **Համախմբման հիմունքներ**

(i) **Բիզնես միավորումներ**

Բիզնես միավորումները հաշվառվում են կիրառելով ձեռքբերման մեթոդը ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ, որն այն ամսաթիվն է, երբ վերահսկողությունը փոխանցվում է ԽՍՀ-ին (Ծանոթագրություն 26(ա)(iii)):

Խումբը գուդվիլի չափումն իրականացնում է ձեռքբերման ամսաթվին որպես՝

- փոխանցված հատուցման իրական արժեք, գումարած
- ձեռք բերվող կազմակերպությունում չվերահսկող բաժնետնասերի ճանաչված գումարը, գումարած
- ձեռնարկատիրական գործունեության փուլային ձեռքբերման դեպքում՝ ձեռքբերվող կազմակերպությունում նախկինում գոյություն ունեցող բաժնետնասեր, հանած
- ձեռքբերված որոշելի ակտիվների և ստանձնած պարտավորությունների զուտ ճանաչված գումարը (որպես կանոն՝ իրական արժեքը):

Երբ տարբերությունը բացասական է, զեղչով ձեռքբերումից օգուտը ճանաչվում է անմիջապես շահույթում կամ վնասում:

Փոխանցված հատուցումը չի ներառում նախկինում գոյություն ունեցած հարաբերությունների մարմանը վերաբերող գումարները: Նման գումարները որպես կանոն ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Գործարքի հետ կապված ծախսերը, բացառությամբ պարաքային կամ բաժնային արժեթղթերի թողարկման հետ կապված ծախսերի, որոնք Խումբը կրում է բիզնես միավորման հետ կապված, ծախսագրվում են կատարվելու ժամանակ:

(ii) Չվերահսկող բաժնեմաս

Չվերահսկող բաժնեմասերը չափվում են ձեռք բերվող կազմակերպության որոշելի գուտ ակտիվներում չվերահսկող բաժնեմասի համանասնությունը ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ:

Դուստր կազմակերպությունում ԽՍՀ-ի բաժնեմասի փոփոխությունները, որոնք չեն հանգեցնում հսկողության կորստի, հաշվառվում են որպես բաժնային գործառնություններ:

(iii) Դուստր կազմակերպություններ

Դուստր կազմակերպությունները ԽՍՀ-ի կողմից վերահսկվող ընկերություններ են: Խումբը վերահսկողություն ունի կազմակերպության նկատմամբ, երբ այդ կազմակերպությունում իր ներգրավվածության արդյունքում այն ունի փոփոխական հատույցների իրավունք կամ ռիսկին ենթարկվածություն և կազմակերպության նկատմամբ իր իշխանության միջոցով այդ հատույցների վրա ազդելու կարողություն: Դուստր կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվությունները ներառվում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում՝ վերահսկումը սկսելու պահից մինչև վերահսկման դադարեցումը: Անհրաժեշտության դեպքում դուստր կազմակերպությունների կողմից կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում կատարվում են փոփոխություններ՝ ԽՍՀ-ի կողմից ընդունված քաղաքականության հետ համապատասխանություն ապահովելու նպատակով: Դուստր կազմակերպությունում չվերահսկող բաժնեմասերին բաժին ընկնող վնասը վերագրվում է չվերահսկող բաժնեմասերին, նույնիսկ եթե դրա արդյունքում չվերահսկող բաժնեմասերի մնացորդը դառնում է բացասական:

(iv) Համախմբման ընթացքում բացառվող գործառնություններ

Ներխմբային հաշվարկների մնացորդները և գործառնությունները, ինչպես նաև ներխմբային գործառնություններից առաջացող ցանկացած չիրացված եկամուտները և ծախսերը բացառվում են:

(բ) Հատույթ

Հաճախորդների հետ պայմանագրերին վերաբերող ԽՍՀ-ի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 5-ում:

(գ) Ֆինանսական եկամուտ և ծախսեր

ԽՍՀ-ի ֆինանսական եկամուտը և ֆինանսական ծախսերը ներառում են.

- տոկոսային եկամուտը,
- տոկոսային ծախսը,
- փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը կամ կորուստը ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների գծով:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը ճանաչվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված ապագա դրամական վճարումները կամ մուտքերը գեղչում է ճիշտ մինչև:

- ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեք կամ
- ֆինանսական պարտավորության անորոշիվացված արժեք:

Տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը հաշվարկելիս արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի (եթե ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված չէ) կամ պարտավորության անորոշիվացված արժեքի նկատմամբ: Սկզբնական ճանաչումից հետո պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը ֆինանսական ակտիվի անորոշիվացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվը դադարում է պարտքային առումով արժեզրկված լինելուց, հաշվարկը կրկին իրականացվում է համախառն հիմունքով:

(դ) Արտարժույթ

Արտարժույթով գործառնությունները վերահաշվարկվում են Խոնքի կազմի մեջ մտնող ընկերությունների ֆունկցիոնալ արժույթի գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա փոխարժեքով: Դրամային հոդվածների հետ կապված արտարժույթով գործառնությունների գծով օգուտը կամ կորուստը իրենից ներկայացնում է տարբերություն ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, ժամանակաշրջանի համար արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված տոկոսների և վճարումների մատով ճշգրտված անորոշագույն արժեքի և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող փոխարժեքով վերահաշվարկված ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված անորոշագույն արժեքի միջև:

Սկզբնական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Վերահաշվարկից առաջացող փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(ե) Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտականությունները չափվում են առանց զեդման և ծախսագրվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելիս: Պարտավորությունը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն ակնկալվում է վճարել որպես կարճաժամկետ դրամական միջոցների տեսքով պարգևավճար կամ շահույթի բաշխում, եթե Խոնքն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն այդ գումարը վճարել որպես անցյալ ծառայության արդյունք և կարող է արժանահավատորեն գնահատել պարտականությունը:

(զ) Ծախսատարի

Ծախսատարի գծով ծախսը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Այն ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է բիզնես միավորումներին կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում կամ այլ համապարփակ եկամտում ճանաչված տարրերին:

(i) Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ հարկը տարվա հարկվող շահույթի կամ վնասի գծով հարկի վճարվելիք կամ ստացվելիք գումարն է, որը հաշվարկվում է կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և ներառում է նախորդ տարիների վճարման ենթակա հարկերի գծով կատարված ճշգրտումները: Վճարվելիք ընթացիկ հարկը ներառում է նաև շահաբաժինների գծով առաջացող հարկային պարտավորությունը:

(ii) Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվելու նպատակով որոշվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկը չի ճանաչվում

- այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման հետ կապված այն գործարքում, որը չի հանդիսանում բիզնես միավորում և որը ազդեցություն չունի հաշվապահական կամ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա,
- այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք վերաբերում են դուստր կազմակերպություններում կատարած ներդրումներին, այնքանով որքանով Խոնքն ի վիճակի է վերահսկել ժամանակավոր տարբերությունների հակադարձումն ժամկետները և հավանական է, որ դրանք չեն հակադարձվի մտա ապագայում,
- այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են գույքի սկզբնական ճանաչման հետ կապված:

Հետաձգված հարկային ակտիվներ ճանաչվում են չօգտագործված հարկային վնասների, չօգտագործված հարկային զեղչերի և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով այն չափով, որով հավանական է, որ Խումբն ապագայում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Ապագա հարկվող շահույթի գումարը որոշվում է հակադարձման ենթակա համապատասխան հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների գումարի հիման վրա: Եթե հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների գումարը բավարար չէ հետաձգված հարկային ակտիվն ամբողջությամբ ճանաչելու համար, դիտարկվում է գոյություն ունեցող ժամանակավոր տարբերությունների մարումների մասով ճշգրտված ապագա հարկվող շահույթը, որը որոշվում է Խմբի առանձին դուստր կազմակերպությունների գործարար ծրագրերի հիման վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի: Այս նվազեցումները վերականգնվում են, եթե մեծանում է ապագա հարկվող շահույթ ստանալու հավանականությունը:

Զճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և ճանաչվում են այնքանով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի ապագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել այդ ակտիվները:

Հետաձգված հարկը չափվում է օգտագործելով հարկի այն դրույքաչափերը, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկի չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կառաջանան կախված այն եղանակից, որով Խումբը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե Խումբը տվյալ պահին ունի ընթացիկ հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցելու իրազործելի իրավաստանքն անրագրված իրավունք և հետաձգված հարկային ակտիվները և հետաձգված հարկային պարտավորությունները վերաբերում են շահույթահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից նույն հարկատուից կամ տարբեր հարկատուներից, որոնք ստադիո են կամ մարել ընթացիկ հարկային պարտավորությունները և ակտիվներ գուտ հիմունքով կամ միաժամանակ իրացնել հարկային ակտիվները և մարել հարկային պարտավորությունները:

(Է) Պաշարներ

Պաշարները ներկայացված են սկզբնական արժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների սկզբնական արժեքը հաշվարկվում է «առաջինը սուտք, առաջինը ելք» սկզբունքով և ներառում է պաշարների ձեռք բերման ծախսերը, արտադրական կամ փոխարկման ծախսերը և դրանք ներկա գտնվելու վայր և վիճակի բերելու հետ կապված այլ ծախսեր:

Իրացման գուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի գնահատված գինն է՝ հանած համարման և վաճառքը կազմակերպելու համար գնահատված ծախսումները:

(ը) Հիմնական միջոցներ

(i) Ծանաչում և չափում

Հիմնական միջոցների միավորները չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

Սկզբնական արժեքը ներառում է ակտիվի ձեռքբերմանն ուղղակի վերագրելի ծախսումները: Չեք բերված համակարգային ծրագրերը, որը հանդիսանում է համապատասխան սարքավորման ֆունկցիոնալության անբաժանելի մասը, կապիտալացվում է որպես սարքավորման մաս:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, այդ բաղկացուցիչները հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ (հիմնական բաղկացուցիչներ):

Հիմնական միջոցի միավորի օտարումից ստացված շահույթը կամ վնասը որոշվում է համեմատելով օտարումից ստացված մուտքերը հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի հետ և ճանաչվում է զուտ հիմունքով «Այլ եկամուտներ/այլ ծախսեր» հոդվածում շահույթում կամ վնասում:

(ii) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են, երբ հավանական է, որ Խումբը կհոսեն այդ ծախսումների հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները:

Հիմնական միջոցների ամենօրյա սպասարկման ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

(iii) Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների միավորների մաշվածության հաշվարկը սկսվում է դրանց տեղադրման և շահագործման համար պատրաստ լինելու պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման համար պատրաստ լինելու պահից: Մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի հիման վրա՝ հանած դրա գնահատված մնացորդային արժեքը:

Մաշվածությունը որպես կանոն ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների յուրաքանչյուր մասի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը:

Ստորև ներկայացված են հիմնական միջոցների խոշոր բաղկացուցիչների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար:

- վճարումների պրոցեսինգի սարքավորումներ	8 տարի
- համակարգիչներ և գրասենյակային սարքավորումներ	1-5 տարի
- տնտեսական միջոցներ	5 տարի
- փոխադրամիջոցներ	5-10 տարի
- վարձակալված գույքի բարելավում	5-20 տարի

Մաշվածության հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(թ) Ոչ նյութական ակտիվներ

(i) Գույքի/ի

Գույքի/ի, որն առաջանում է դուստր կազմակերպությունների ձեռքբերման արդյունքում, չափվում է սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

(ii) Այլ ոչ նյութական ակտիվներ

Խմբի կողմից ձեռքբերված այլ ոչ նյութական ակտիվները, որոնք ունեն օգտակար ծառայության սահմանափակ ժամկետ, չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված անորոշագիսան և կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

(iii) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ ավերացնում են այն առանձին ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները, որին վերաբերում են: Բոլոր այլ ծախսումները, ներառյալ Խմբի ներսում ստեղծված գույքի/ի և Ֆիլիանսի անվանումները, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

(iv) Անորոշիվ գումար

Անորոշիվ գումարի հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի գծով հանած դրա մնացորդային արժեքը:

Անորոշիվ գումարի ճանաչումը կամ վնասումը կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի (բացառությամբ գույքի) օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, բանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա անուսական օգուտների օգտագործման մոդելը: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար հետևյալն են.

- հանակարգային ծրագրեր 10 տարի
- լիցենզիաներ 10 տարի

Անորոշիվ գումարի հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(d) Ֆինանսական գործիքներ

(i) Ճանաչում և սկզբնական չափում

Մտնորակական դեբիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչվում են սկզբնավորման ժամանակ: Մյուս բոլոր ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները սկզբնապես ճանաչվում են, երբ Խուսմբը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ֆինանսական ակտիվը (եթե այն առևտրական դեբիտորական պարտք չէ, որը չի պարունակում նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ) կամ ֆինանսական պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է իրական արժեքով՝ գումարած, շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող հողվածի դեպքում, գործարքի գծով այն ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը: Նշանակալի ֆինանսավորման բաղադրիչ պարունակող առևտրական դեբիտորական պարտքը սկզբնապես չափվում է գործարքի գծով:

(ii) Դասակարգում և հետագա չափում

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը դասակարգում է որպես անորոշիվ գումար արժեքով չափվող, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող՝ պարտքային գործիքներում ներդրումների համար, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող՝ բաժնային գործիքներում ներդրումների համար, կամ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Խուսմբը փոխում է ակտիվների կառավարման իր բիզնես մոդելը, որի դեպքում փոփոխության ազդեղությունը կրող բոլոր ֆինանսական ակտիվները վերադասակարգվում են բիզնես մոդելի փոփոխությանը հաջորդող առաջին հաշվետու ժամանակաշրջանի առաջին օրը:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է անորոշիվ գումար արժեքով, եթե բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորդված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է պահել ակտիվները պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու համար և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Առևտրական նպատակով չպահվող բաժնային գործիքում ներդրման սկզբնական ճանաչման ժամանակ Խումբը կարող է անշրջելի ընտրություն կատարել՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ներկայացնել իրական արժեքի հեռագա փոփոխությունները: Այս ընտրությունը կատարվում է առանձին յուրաքանչյուր ներդրման համար:

Բոլոր ֆինանսական ակտիվները, որոնք չեն դասակարգվում որպես անորոշագույն արժեքով չափվող կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող, ինչպես ներկայացված է վերը, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով: Այստեղ ներառված են բոլոր ածանցյալ ֆինանսական գործիքները: Սկզբնական ճանաչման պահին Խումբը կարող է անշրջելիորեն նախորդել ֆինանսական ակտիվը, որն այսպես բավարարում է անորոշագույն արժեքով կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվելու պահանջները, որպես իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե դա կվերացնի կամ էականորեն կնվազեցնի հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հակառակ դեպքում կառաջանար:

Ֆինանսական ակտիվներ. Բիզնես մոդելի գնահատում

Խումբը պարտֆելի մակարդակով գնահատում է այն բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանի որ այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է գործունեությունը կառավարելու և ղեկավարությանը տեղեկատվություն տրամադրելու եղանակը: Այդ դեպքում դիտարկվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը և նպատակները և այդ քաղաքականության աշխատանքը գործնականում: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարության նպատակն է ապահովել պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերի ստացումը, ապահովել տոկոսային որոշակի եկամտաբերության մակարդակը, համապատասխանեցնել ֆինանսական ակտիվների ժամկետներն այն պարտավորությունների ժամկետներին, որոնք ֆինանսավորում են այդ ակտիվներով, կամ դրամական միջոցների ակնկալվող արտահոսքին, կամ իրացնել դրամական հոսքերն ակտիվների վաճառքի միջոցով:
- ինչպես է գնահատվում պորտֆելի կատարողականը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը հաղորդվում Խմբի ղեկավարությանը:
- բիզնես մոդելի (և այդ բիզնես մոդելում պահվող ֆինանսական ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը:
- նախորդ ժամանակաշրջաններում ֆինանսական ակտիվների վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և սպազա վաճառքների հետ կապված ակնկալիքները:
- ինչպես են վարձատրվում բիզնեսի ղեկավարները (օրինակ՝ արդյոք վարձատրությունը հիմնված է կառավարվող ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի, թե՛ հավաքված դրամական հոսքերի վրա):

Ֆինանսական ակտիվների փոխանցումը երբորդ կողմերին այնպիսի գործարքներում, որոնք չեն բավարարում ապահանջման պայմանները, չի դիտարկվում որպես վաճառք այս նպատակի համար, և Խումբը շարունակում է ճանաչել այդ ակտիվները:

Ֆինանսական ակտիվները, որոնք պահվում են առևտրական նպատակով կամ կառավարվում են և որոնց արդյունքը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, չափվում են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Ֆինանսական ակտիվներ. Գնահատում, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ

Այս գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեք սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» բաղկացած է փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում վճարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխտրվության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի և ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար փոխհատուցումից, ինչպես նաև շահույթի մարժայից:

Գնահատելիս, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ, Խումբը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները:

Այս դեպքում գնահատվում է, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական հոսքերի ժամկետները կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չբավարարի այդ պայմանը: Այս գնահատումն իրականացնելիս Խումբը դիտարկում է հետևյալը.

- պայմանական դեպքերը, որոնք կարող են փոխել դրամական հոսքերի գումարը կամ ժամկետները,
- վաղաժամ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են Խմբի պահանջը որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական հոսքերով (օրինակ՝ առանց ռեզերտի իրավունքի ֆինանսական ակտիվ):

Վաղաժամ մարման պայմանը համապատասխանում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարում հանդիսանալու չափանիշին, եթե վաղավճարման գումարն ըստ էության իրենից ներկայացնում է մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով տոկոսների չվճարված գումարները, որոնք կարող են ներառել պայմանագրի վաղաժամ դադարեցման համար ողջամիտ փոխհատուցում: Բացի այդ, պայմանագրի անվանական արժեքի նկատմամբ զեդյով կամ հավելագումով ձեռքբերված ֆինանսական ակտիվի համար վաղաժամ մարում թույլատրող կամ պահանջող պայմանն այն գումարով, որն ըստ էության իրենից ներկայացնում է պայմանագրային անվանական արժեքը գումարած հաշվեգրված (սակայն չվճարված) պայմանագրային տոկոսը (որը կարող է ներառել լրացուցիչ ողջամիտ փոխհատուցումը պայմանագրի վաղաժամ դադարեցման համար), դիտարկվում է որպես նշված չափանիշին համապատասխանող, եթե վաղաժամկետ մարման հատկանիշի իրական արժեքն աննշան է սկզբնական ճանաչման պահին:

Ֆինանսական ակտիվներ. Հետագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Անորոշագրված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Անորոշագրված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները հետագայում չափվում են անորոշագրված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Անորոշագրված արժեքը նվազեցվում է արժեզրկումից կորուստների չափով: Տոկոսային եկամուտը, փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և վնասը և արժեզրկումը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապահանջումից առաջացող օգուտը կամ կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Ֆինանսական պարտավորություններ. Դասակարգում, հետագա չափում, օգուտներ և կորուստներ

Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես անորոշագրված արժեքով չափվող կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող: Ֆինանսական պարտավորությունը դասակարգում է որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե այն դասվում է առևտրական նպատակներով պահվող գործիքների դասին, հանդիսանում է ածանցյալ գործիք կամ նախորդված է որպես այդպիսին սկզբնական ճանաչման պահին: Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունները չափվում են իրական արժեքով, իսկ դրանց գծով գուտ օգուտը և կորուստները, ներառյալ՝ տոկոսային ծախսը, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Այլ ֆինանսական պարտավորությունները հետագայում չափվում են անորոշագրված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Տոկոսային ծախսը և փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող օգուտը և կորուստը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապահանջումից առաջացող ցանկացած օգուտը կամ կորուստը նույնպես ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

(iii) Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների փոփոխում

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվում են, Խումբը գնահատում է, թե արդյոք փոփոխված ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են («նշանակալի փոփոխություն»), ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվն ապահանջվում է և ճանաչվում է նոր ֆինանսական ակտիվ՝ իրական արժեքով:

Խումբն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում, այսինքն, գնահատում է, թե արդյոք սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են փոփոխված կամ փոխարինված ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերից: Խումբը գնահատում է փոփոխության նշանակալի լինելը դիտարկելով քանակական և որակական գործոնները հետևյալ հեղթակալությանը՝ որակական գործոններ, քանակական գործոններ, որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցություն: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս գնահատումն իրականացնելիս Խումբը կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների սպառնալույսն համար օգտագործված ուղեցույցին նմանատիպ ուղեցույց:

Խումբը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական ակտիվի արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- ֆինանսական ակտիվի պայմանների այնպիսի փոփոխություն, որը հանգեցնում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ հանդիսանալու չափանիշի հետ անհամապատասխանության (օրինակ՝ փոխարկման պայմանի ներառում):

Եթե անորոշիվացված արժեքով հաշվառվող փոփոխված ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր չեն, փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի սպառնալույսի: Այս դեպքում, Խումբը վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը և համախառն հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտումից առաջացող գումարը ճանաչում է որպես փոփոխությունից օգուտ կամ կորուստ՝ շահույթի կամ վնասի կազմում: Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը վերահաշվարկվում է որպես վերաբանակցված կամ փոփոխված պայմանագրային դրամական հոսքերի ներկա արժեք, որոնք գեղջվում են ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույթով: Ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և անորոշիվացվում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի մնացած ժամկետի ընթացքում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Խումբն սպառնալույս է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորության դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Այս դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության արժեքի տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Եթե փոփոխությունը (կամ փոխանակումը) չի հանգեցնում ֆինանսական պարտավորության սպառնալույսի, Խումբը կիրառում է այն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը, համաձայն որի ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը ճշգրտվում է, երբ փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի սպառնալույսի, այսինքն, Խումբը ճանաչում է փոփոխության (կամ փոխանակման) արդյունքում առաջացող ֆինանսական պարտավորության անորոշիվացված արժեքի ճշգրտում շահույթում կամ վնասում փոփոխության (կամ փոխանակման) անալոգի դրությամբ:

Գոյություն ունեցող ֆինանսական պարտավորությունների դրամական հոսքերի փոփոխությունները չեն դիտարկվում որպես փոփոխություն, եթե բխում են գոյություն ունեցող պայմանագրային պայմաններից:

Խումբն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում դիտարկելով որակական գործոնները, քանակական գործոնները և որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցությունը: Խումբը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է եղելով հետևյալ որակական գործոններից.

- ֆինանսական պարտավորության արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- փոխարկման հնարավորության ներառում,
- ֆինանսական պարտավորության ստորադասության փոփոխություն:

Քանակական գնահատման համար պայմանները նշանակալիորեն տարբեր են, եթե նոր պայմաններով դրամական հոսքերի գեղջված ներկա արժեքը, ներառյալ վճարված վճարները զուտ ստացված վճարներով և գեղջված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույթով, նվազագույնը 10 տոկոսով տարբերվում է սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մնացած դրամական հոսքերի գեղջված ներկա արժեքից: Եթե պարտքային գործիքների փոխանակումը կամ պայմանների փոփոխումը հաշվառվում է որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճանաչվում է որպես մարումից օգուտի կամ կորուստի մաս: Եթե պարտքային գործիքների փոխանակումը կամ պայմանների փոփոխումը չի հաշվառվում է որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը և անորոշագույն փոփոխված պարտավորության մնացորդային ժամանակահատվածում:

(iv) Ապահանջում

Ֆինանսական ակտիվներ

Խումբն ապահանջում է ֆինանսական ակտիվն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է դրամական հոսքեր ստանալու իրավունքներն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կամ որում Խումբը ոչ փոխանցում, ոչ էլ պահպանում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Խումբն իրականացնում է գործարքներ, որոնց շրջանակում փոխանցում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահպանում է փոխանցված ակտիվների սեփականության հետ կապված կամ բոլոր, կամ, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: Ընման դեպքերում փոխանցված ակտիվները չեն ապահանջվում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Խումբն ապահանջում է ֆինանսական պարտավորությունն այն դեպքում, երբ իր պայմանագրային պարտականությունները կատարվում են, կամ չեղյալ են համարվում, կամ ուժը կորցնում են: Խումբը նաև ապահանջում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոփոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորությունից առաջացող դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, որի դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով:

Ֆինանսական պարտավորության ապահանջման ժամանակ մարված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վճարված հատուցման (ներառյալ՝ փոխանցված ցանկացած ոչ դրամային ակտիվները կամ ստանձնած պարտավորությունները) միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

(v) Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են և ֆինանսական վիճակի մասին հանախմբված հաշվետվությունում ներկայացվում է զուտ գումարն այն և միայն այն դեպքում, երբ Խումբը ավյալ պահին ունի գումարները հաշվանցելու իրազործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և մտադիր է կամ հաշվարկն իրականացնել զուտ հիմունքով, կամ իրացնել ակտիվը և մարել պարտավորությունը միաժամանակ:

(ի) Բաժնետիրական կապիտալ

Մովորական բաժնետոմսեր

Մովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Մովորական բաժնետոմսերի և բաժնետոմսերի օպցիոնների թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսումները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազեցում՝ առանց հարկերի:

Շահաբաժիններ

Շահաբաժիններ հայտարարելու և վճարելու ԽՍՀի կարողությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ:

Մոտվորական բաժնետոմսերի գծով շահաբաժինները արտացոլվում են որպես չբաշխված շահույթի բաշխում այն ժամանակաշրջանում, երբ հայտարարվում են:

(լ) Արժեզրկում

(i) Այլ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական գործիքներ

Խումբը ճանաչում է կորստի պահուստ անորոշիվացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով:

Խումբը կորստի պահուստը չափում է ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով, բացառությամբ հետևյալ գործիքների, որոնց համար վնասի գծով պահուստը չափվում է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով:

- պարտքային արժեթղթեր, որոնք համարվում են ցածր պարտքային ռիսկ ունեցող հաշվետու ասնայթի դրությամբ և
- այլ պարտքային արժեթղթեր և բանկային հաշիվների մնացորդներ, որոնց գծով պարտքային ռիսկը (ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում պարտագանցում տեղի ունենալու ռիսկը) նշանակալիորեն չի աճել սկզբնական ճանաչումից ի վեր:

Անուսրական դեբիտորական պարտքերի և պայմանագրի գծով ակտիվների գծով կորստի պահուստը միշտ չափվում է ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով: Երբ Խումբը որոշում է, թե արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր և երբ գնահատում է ակնկալվող պարտքային կորուստները, այն դիտարկում է ողջամիտ և հիմնավորված տեղեկատվությունը, որը տեղին է և հասանելի առանց անհարկի ծախսումների կամ ջանքերի: Գնահատումը ներառում է քանակական և որակական տվյալները, ինչպես նաև ԽՍՀի անցյալ ժամանակաշրջանների փորձի և պարտքի հիմնավորված գնահատման վրա հիմնված վերլուծությունը և սպառազայան տեղեկատվությունը:

Խումբը ենթադրում է, որ տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ, եթե այն ավելի քան 30 օր ժամկետանց է:

Խումբը համարում է, որ ֆինանսական ակտիվի գծով տեղի է ունեցել պարտագանցում, եթե՝

- հավանական չէ, որ փոխառումն ամբողջությամբ կկատարի պարտքի հետ կապված իր պարտականությունները, եթե Խումբը չձեռնարկի այնպիսի գործողություններ, ինչպիսին գրավի իրացումն է (վերջինիս առկայության դեպքում), կամ
- ֆինանսական ակտիվն ավելի քան 90 օր ժամկետանց է:

Ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներն այն ակնկալվող պարտքային կորուստներն են, որոնք առաջանում են բոլոր հնարավոր պարտագանցման դեպքերից ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում:

12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներն իրենցից ներկայացնում են ակնկալվող պարտքային կորուստների այն մասը, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գծով հաշվետու ամսաթվից հետո հաջորդող 12 ամսում հնարավոր պարտագանցման դեպքերից (կամ ավելի կարճ ժամկետում, եթե ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետը պակաս է 12 ամսից):

Անավելագույն ժամկետը, որը դիտարկվում է ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս, պայմանագրի առավելագույն ժամկետն է, որի ընթացքում Խումբը ենթադրվում է պարտքային ռիսկին:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները ֆինանսական գործիքի պարտքային կորուստների հավանականությանը կշռված գնահատականն են: Պարտքային կորուստները չափվում են որպես բոլոր դրամական պակասորդների ներկա արժեք (պայմանագրին համապատասխան ԽՆԲԻՆ հասանելիք դրամական հոսքերի և ԽՆԲԻ կողմից ակնկալվող առացվելիք դրամական հոսքերի միջև տարբերություն):

Ակնկալվող պարտքային կորուստները զեղչվում ֆինանսական ակտիվի արդյունավետ տոկոսադրույքով:

Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ԽՆԲԻՆը գնահատում է անորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային արժեթղթերը պարտքային առումով արժեզրկված լինելու տեսանկյունից: Ֆինանսական ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված է, երբ տեղի են ունեցել մեկ կամ մի քանի դեպքեր, որոնք բացասական ազդեցություն ունեն այդ ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական հոսքերի վրա:

Ֆինանսական ակտիվի պարտքային առումով արժեզրկված լինելու ապացույցներից են հետևյալ դեպքերի վերաբերյալ դիտելի տվյալները.

- փոխառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, ինչպիսին է՝ պարտագանձումը կամ ավելի քան 90 օր ժամկետանց դառնալը,
- ԽՆԲԻ կողմից փոխառության կամ փոխատվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը ԽՆԲԻՆը այլ պայմաններում չէր դիտարկի,
- հավանականությունը, որ հաճախորդը կսնկանա կամ այլ կերպ ֆինանսապես կվերակազմակերպվի, կամ
- արժեթղթի համար գործող շուկայի վերացումը ֆինանսական դժվարությունների պատճառով:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում

Անորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով կորստի պահուստը նվազեցվում է այդ ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից:

Դուրսգրում

Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը դուրս է գրվում, երբ ԽՆԲԻՆը չունի ֆինանսական ակտիվն ամբողջությամբ կամ դրա մի մասը փոխհատուցելու հիմնավոր ակնկալիք: ԽՆԲԻՆը չի ակնկալում դուրսգրված գումարների էական փոխհատուցում: Այնուամենայնիվ, դուրսգրված ֆինանսական ակտիվները կարող են դեռևս հանդիսանալ կատարողական գործողությունների առարկա՝ հասանելի գումարների փոխհատուցման հետ կապված ԽՆԲԻ ընթացակարգերի հետ համապատասխանությունն ապահովելու համար:

(ii) Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

ԽՆԲԻ ոչ ֆինանսական ակտիվների, բացառությամբ պաշարների և հետաձգված հարկային ակտիվների, հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ որոշելու համար, թե արդյոք առկա է որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված համարվել: Եթե որևէ այդպիսի հայտանիշ առկա է, ապա գնահատվում են ակտիվի փոխհատուցվող գումարը: Գույվիլի և օգտակար ծառայության անսահմանափակ ժամկետ ունեցող կամ շահագործման համար դեռ ոչ պիտանի ոչ նյութական ակտիվների համար փոխհատուցվող գումարը գնահատվում է յուրաքանչյուր տարի նույն ժամանակ:

Արժեզրկման ստուգման նպատակով ակտիվները, որոնց արժեզրկումը հնարավոր չէ գնահատել անհատական հիմունքով, խմբավորվում են ակտիվների փոքրագույն խմբերի, որոնք շարունակական օգտագործման արդյունքում առաջացնում են այլ ակտիվներից կամ ակտիվների խմբերից կամ դասնաստեղծ միավորից մեծապես անկախ դրամական միջոցների ներհույսեր:

Խոսքի կորպորատիվ ակտիվները չեն առաջացնում առանձին դրամական միջոցների հոսքեր և օգտագործվում են մեկից ավելի դրամաստեղծ միավորի կողմից: Կորպորատիվ ակտիվները բաշխվում են դրամաստեղծ միավորների ռոջամիտ և հետետողական հիմունքով և ստուգվում են արժեզրկման տեսանկյունից այն դրամաստեղծ միավորի արժեզրկման ստուգման շրջանակներում, որի բաշխվում է կորպորատիվ ակտիվը:

Ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես հետևյալ երկու մեծություններից առավելագույնը՝ օգտագործման արժեք և իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսերը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը գեղչվում են մինչև վերջիններիս ներկա արժեքը՝ օգտագործելով նախքան հարկումը գեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի տվյալ շուկայի ներկա գնահատականը և այդ ակտիվին կամ դրամաստեղծ միավորին բնորոշ ռիսկերը:

Արժեզրկումից կորուստ ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարը:

Արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Դրամաստեղծ միավորների գծով ճանաչված արժեզրկումից կորուստը բաշխվում է այնպես, որ նախ նվազեցվի դրամաստեղծ միավորին (կամ դրամաստեղծ միավորների խմբին) բաշխված գուդվիլի հաշվեկշռային արժեքը և, այնուհետև, այդ դրամաստեղծ միավորի (դրամաստեղծ միավորների խմբի) կազմի մեջ մտնող ակտիվների հաշվեկշռային արժեքները՝ համամասնորեն:

Գուդվիլի գծով արժեզրկումից կորուստը չի հակադարձվում: Այլ ակտիվների հետ կապված նախորդ ժամանակաշրջաններում ճանաչված արժեզրկումից կորուստը գնահատվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, պարզելու համար, թե արդյոք գոյություն ունի որևէ հայտանիշ ըստ որի արժեզրկումից կորուստը նվազել է կամ այլևս գոյություն չունի: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է այն դեպքում, եթե տեղի են ունեցել փոփոխություններ փոխհատուցվող գումարը որոշելիս օգտագործված գնահատականներում: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այնքանով, որքանով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չի գերազանցում այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ (առանց համապատասխան մաշվածության կամ անորոշիվացիայի), եթե այդ ակտիվի գծով արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

(լս) Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Խումբը՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, ունի ընթացիկ իրավական կամ կատուցողական պարտավորություն, որը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել և հավանական է, որ այդ պարտավորությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Պահուստները որոշվում են անկախվող ապագա դրամական հոսքերը գեղչելով հարկումից առաջ այն դրույքաչափով, որն արտացոլում է տվյալ շուկայում փողի ժամանակային արժեքը և այդ պարտավորությանը հատուկ ռիսկերը: Ձեռքի ծախսագրումը ճանաչվում է որպես ֆինանսական ծախս:

(ծ) Վարձակալություն

Պայմանագրի սկզբում Խումբը գնահատում է, արդյոք պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն: Պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն, եթե այդ պայմանագրով հատուցման դիմաց՝ որպես փոխանակում որոշակի ժամանակահատվածի ընթացքում փոխանցվում է որոշակիացված ակտիվի օգտագործման հսկողության իրավունքը:

(i) Խումբը՝ որպես վարձակալ

Վարձակալության բաղադրիչ պարունակող պայմանագրի մեկնարկին կամ փոփոխության դեպքում Խումբը վերագրում է պայմանագրում սահմանված հատուցումը վարձակալության յուրաքանչյուր բաղադրիչին՝ հիմք ընդունելով վարձակալության բաղադրիչի առանձին գինը:

Խումբը ճանաչում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով, որը ներառում է վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական գումարը՝ ճշգրտված վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին կամ դրանից առաջ կատարված վարձավճարների մասով, գումարած կրած սկզբնավորման ցանկացած ուղղակի ծախսումները և հիմքում ընկած ակտիվի սպաստելակայման և քանդման, կամ վերջինիս վերականգնման, կամ դրա զբաղեցրած տեղանքի վերականգնման գնահատված ծախսումները՝ հասնած ստացված ցանկացած վարձակալության խրախուսումները:

Հետագայում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային հիմունքով՝ վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև ժամկետի ավարտը, եթե վարձակալությամբ Խմբին չի փոխանցվում հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքը վարձակալության ժամկետի ավարտին, կամ եթե ակտիվի օգտագործման իրավունքի արժեքը չի արտացոլում, որ Խումբը կիրառածի գնման օպցիոնը: Այդ դեպքում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է հիմքում ընկած ակտիվի օգտակար ծառայության ընթացքում, որը որոշվում է նույն հիմունքով, որը կիրառվում է հիմնական միջոցների համար: Բացի այդ, օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը պարբերաբար նվազեցվում է արժեզրկումից կորուստների չափով, վերջիններիս առկայության դեպքում, և ճշգրտվում է վարձակալության գծով պարտավորության որոշ վերաչափումների մասով:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է այն վարձավճարների ներկա արժեքով, որոնք չեն վճարվել մեկնարկի ամսաթվին՝ զեղչված վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույքով, կամ Խմբի լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքով, եթե այդ դրույքը չի կարելի հեշտությամբ որոշել: Որպես կանոն, Խումբը որպես զեղչման դրույք կիրառում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը:

Խումբը որոշում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը, հիմք ընդունելով տարբեր արտաքին ֆինանսական աղբյուրներից ստացված տոկոսադրույքները, և կատարում է որոշ ճշգրտումներ արտացոլելու համար վարձակալության պայմանները և վարձակալված ակտիվի տեսակը:

Վարձակալության գծով պարտավորության չափման մեջ ներառվում են հետևյալ վարձավճարները.

- հաստատուն վճարումները, ներառյալ՝ ըստ էության հաստատուն վճարումները,
- վարձակալության փոփոխուն վճարումները, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքից, և որոնք սկզբնապես չափվել են՝ կիրառելով մեկնարկի ամսաթվին գործող ինդեքսը կամ դրույքը,
- գումարները, որոնք, ինչպես սպասվում է կվճարվեն մնացորդային արժեքի երաշխիքի ներքո և
- գնման օպցիոնի իրագործման զինը, եթե Խումբը խեղամտորեն համոզված է, որ կիրառածի այդ օպցիոնը, վարձավճարներն օպցիոնով նախատեսված նորացման ժամանակաշրջանի համար, եթե Խումբը խեղամտորեն համոզված է, որ կիրառածի այդ երկարաձգման օպցիոնը, ինչպես նաև վարձակալությունը դադարեցնելու հետ կապված տուգանքները, եթե Խումբը խեղամտորեն համոզված է, որ վաղաժամ չի դադարեցնի վարձակալությունը:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը չափվում է ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Այն վերաչափվում է, եթե առկա է սպազա վարձավճարների փոփոխություն՝ որպես ինդեքսի կամ դրույքի փոփոխության արդյունք, առկա է մնացորդային արժեքի երաշխիքի շրջանակներում վճարման ենթակա գումարների Խմբի գնահատականի փոփոխություն, եթե Խումբը փոխում է գնման, երկարաձգման կամ դադարեցման օպցիոնն իրագործելու իր գնահատականը, կամ եթե առկա է վերանայված ըստ էության հաստատուն վարձավճար:

Եթե վարձակալության գծով պարտավորությունը վերաչափվում է այս եղանակով, կատարվում է համապատասխան ճշգրտում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի գծով, կամ գրանցվում է շահույթում կամ վնասում, եթե օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև զրո:

Խումբը որոշել է ճանաչել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ փոքրարժեք ակտիվների և կարճաժամկետ վարձակալությունների համար: Այս վարձակալությունների հետ կապված վարձավճարներն Խումբը ճանաչում է գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում:

(ii) **Խումբը՝ որպես վարձատու**

Վարձակալության բաղադրիչ պարունակող պայմանագրի մեկնարկին կամ փոփոխության դեպքում Խումբը վերագրում է պայմանագրում սահմանված հատուցումը վարձակալության յուրաքանչյուր բաղադրիչին՝ հինգ ընդունելով վարձակալության բաղադրիչի առանձին գինը:

Երբ Խումբը հանդես է գալիս որպես վարձատու, վարձակալության սկզբում այն որոշում է, թե արդյոք վարձակալությունը հանդիսանում է ֆինանսական կամ գործառնական վարձակալություն:

Վարձակալությունը դասակարգելիս Խումբը գնահատում է, թե արդյոք վարձակալության շրջանակում փոխանցվում են հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: Եթե ռիսկերն ու հատույցները փոխանցվում են, վարձակալությունը դասակարգվում որպես ֆինանսական վարձակալություն, այլապես՝ որպես գործառնական վարձակալություն: Որպես այս գնահատման մաս, Խումբը դիտարկում է որոշակի ցուցանիշներ, մասնավորապես, արդյոք վարձակալության ժամկետը ներառում է ակտիվի տնտեսական ծառայության մեծ մասը:

27. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ գործում են 2021թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, և թույլատրվում է այդ ստանդարտների վաղաժամ կիրառումը: Այնուամենայնիվ, այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս Խումբը վաղաժամ չի կիրառել նոր կամ փոփոխված ստանդարտները:

(ա) **Անբարենպաստ պայմանագրեր. Պայմանագրի կատարման ծախսումներ (<<ՄՄ 37 փոփոխություններ)**

Փոփոխությունները հստակեցնում են, թե որ ծախսումներն է Խումբը ներառում պայմանագրի անբարենպաստ լինելը գնահատելու համար պայմանագրի կատարման ծախսումները որոշելիս: Փոփոխությունները գործում են 2022թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար՝ փոփոխություններն առաջին անգամ կիրառելու ամսաթվի դրությամբ առկա պայմանագրերի համար: Սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ փոփոխությունների կիրառման կուտակային հետևանքը ճանաչվում է որպես չբաշխված շահույթի կամ սեփական կապիտալի այլ բաղադրիչների սկզբնական մնացորդի ճշգրտում ըստ կիրառելիության: Համադրելի տեղեկատվությունը չի վերահաշվարկվում: Խումբը որոշել է, որ բոլոր պայմանագրերը կավարտվեն մինչև փոփոխությունների ուժի մեջ մտնելը:

(բ) **Մեկ գործարքից առաջացած ակտիվների և պարտավորություններին վերաբերող հետաձգված հարկ (<<ՄՄ 12 փոփոխություններ)**

Փոփոխությունները սահմանափակում են սկզբնական ճանաչման ժամանակ կիրառվող բացառության շրջանակը՝ բացառելու համար այն գործարքները, որոնք առաջացնում են հավասար և հաշվանցվող ժամանակավոր տարբերություններ, օրինակ՝ վարձակալության և շահագործումից հանելու պարտավորությունների դեպքում: Փոփոխությունները գործում են 2023թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Վարձակալությանը և շահագործումից հանելու պարտավորություններին վերաբերող հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները պետք է ճանաչվեն ներկայացված ամենավաղ համադրելի ժամանակաշրջանի սկզբից՝ ցանկացած կուտակային հետևանքը ճանաչելով որպես չբաշխված շահույթի կամ սեփական կապիտալի այլ բաղադրիչների ճշգրտում այդ ամսաթվի դրությամբ: Բոլոր մյուս գործարքների համար փոփոխությունները կիրառվում են այն գործարքների նկատմամբ, որոնք տեղի են ունենում ներկայացված ամենավաղ ժամանակաշրջանի սկզբից հետո:

Փոփոխությունների կիրառումն ազդեցություն չի ունենա Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

(գ) Այլ ստանդարտներ

Ստորև ներկայացված նոր կամ փոփոխված ստանդարտներն ըստ սկնկալիքների նշանակալի ազդեցություն չեն ունենա ԽՆԲԻ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- COVID-19 հետ կապված զիջումներ վարձակալության գծով 2021թ. հունիսի 30-ից հետո ընկած ժամանակաշրջանների համար (ՖՀՄՍ 16-ի փոփոխություններ)
- ՖՀՄՍ տարեկան կատարելագործումներ, 2018-2020թթ.
- Հիմնական միջոցներ. Մուտքեր նախքան նպատակային օգտագործումը (ՀՀՄՍ 16-ի փոփոխություններ)
- Ֆինանսական հաշվետվությունների հայեցակարգային հիմունքներին հղումներ (ՖՀՄՍ 3-ի փոփոխություններ)
- Պարտավորությունների դասակարգում ընթացիկ և ոչ ընթացիկ պարտավորությունների (ՀՀՄՍ 1-ի փոփոխություններ)
- ՖՀՄՍ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր» և ՖՀՄՍ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր» փոփոխություններ
- Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտում (ՀՀՄՍ 1-ի և ՖՀՄՍ վերաբերյալ գործառնական առաջարկներ 2-ի փոփոխություններ)
- Հաշվապահական հաշվառման զննահատումների սահմանում (ՀՀՄՍ 8-ի փոփոխություններ)